

ליקוט פירושים

מתורתו של
כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל וכו'

ר' לוי יצחק

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

•

תדפיס

מילקוט לוי יצחק עה"ת – חלק חמישי
על פרשיות בשלח, יתרו, משפטים

פתח דבר

לכבוד יום ההילולא של כ"ק הרה"ג הרה"ח המקובל ר' לוי יצחק ז"ל,
אביו של כ"ק אדמו"ר זי"ע, כ"ף מנחם-אב ע"ו שנה -
מצורף בזה ליקוט צרור פירושים, תדפיס מילקוט לוי יצחק עה"ת חלק
חמישי על פרשיות בשלח, יתרו, משפטים, שי"ל לקראת כ' אב השתא ע"י
קה"ת.

מערכת 'אוצר החסידים'

מוצאי תשעה באב, ה'תש"פ
ברוקלין, נ.י.

תוכן ומפתח:

סימן צ' בעצם כתב ידו של הררלוי"צ.....

שמות יד, מז – ואתה הרם את מטך ונמה את ירך על הים ובקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה

סימן ה

בקריעת ים סוף ה' י"ב קריעות – גילוי תורת הנגלה, לעתיד (ישע'יא, טו) יה' בקיעה ז' נחלים – גילוי תורת הנסתר, וגילוי תורת החסידות ב-י"ט כסלו הוא חיבור שניהם ביחד – "יב + ז" = י"ט, וביאורו / ובביאור כ"ק אדמו"ר על דברי אביו הררלוי"צ ז"ל.....

שמות מז, כט – ראו כי ה' נתן לכם השבת על כן הוא נתן לכם ביום הששי לחם יומים שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי

סימן לא

רמז בתוכן ואותיות "עירוב" שהוא בח' "תפארת" – פעולתו הוא לערב ביחד, לעשות את המקום שמחוץ לתחום (בח' גבורה) שיהא בתוך התחום (בח' חסד).....

שמות יט, א – בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני

סימן נז

"בחדש השלישי", ביאור מעלת "השלישי" – חודש השלישי סיון מתן תורה, ו"מסירת נפש" על קיום התורה ה' בחדש השלישי כסלו, וכן הגם דנסתר דתורה "יט כסלו".....

שמות יט, ה – ועתה אם שמועתם בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ

סימן סג

ביאור מאהז"ל (פסחים סח, ב) "ר' יוסף בעצרת עבדו לי' עגלא תילתא" – בחג השבועות הוא הנישואין בין הקב"ה ובנ"י – עולם התיקון.....

שמות יט, ה – אנכי ה' אלקיך וגו'

סימן פו

ביאור מש"כ על תורה "יעשה שלום לי" – קאי על נגלה דתורה, "שלום יעשה לי" – קאי על פנימיות דתורה.....

סימן צ

ביאור סיפור בזהר (ח"א דף קצ, א), אופן לימוד התורה דרבי חי'א ותלמידיו, ומבאר ומתרג

יותר מ"עשרים" שאלות ודיוקים – עפ"י מש"כ בתניא פרקים לט, מ.....

**שמות כא, יט – אם יקום והתהלך בחוק על משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן
ורפא ירפא**

ס י מ ן ק ד

רמז בפ' למארו"ל (שבת יב, א) שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא.....

**שמות כב, נו – כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לערו במה ישכב והיה כי יצעק
אלי ושמעתי כי חונן אני**

ס י מ ן ק י ב

ביאור דיוק לשון הזהר, דתפילת העני שוברת שערים ומתקבלת שנא' "והי' כי יצעק עלי
ושמעתי", וגם שתפילת עני פועלת גם בנוגע שאר תפלות וכו' / **ובביאור פ"ק אדמו"ר על
דברי אביו הררלוי"צ ז"ל**.....

**שמות כג, כ – הנה אנוכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום
אשר הכינתי
כא – השמר מפניו ושמע בקולו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי
בקרב**

ס י מ ן ק י ג

רמז בפ' "השמר מפניו" (מהפנימיות) "אל תמר בו", עפ"י מ"ש האריז"ל "מטרונו" אותיות
טט – הפנימית הוא ה"שמי בקרבנו", ואותיות "מרוץ" הוא החיצוניות וכו'......

תודתי נתונה לספריית אגודת חסידי חב"ד, שצילמו הכתב-יד-קודש מספר הזהר של כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל ר' לוי"צ זצ"ל – פירוש אחד מלקוטי לוי יצחק הערות לזהר חלק א (דף קצ, א), ביאור סיפור בזהר, דרגות שונות בלימוד התורה – רבי חייא ותלמידיו – מובא לקמן סי' צ, ע"ש.

הפירוש – הכתב-יד-קודש – נכתב בספר הזהר על כמה עמודים, כי מחוסר מקום נאלץ לכתוב את פירושו בהמשכים (בי"ד מקומות!) מעמוד לעמוד שלפניו (כפי שנדפס לקמן צילומי הכתי"ק).

סדר הדברים כך הוא:

א) מתחיל בתיבת „בא"י דוקא" בדף קצ, א בצד שמאל למעלה, ומסיים בהתיבות „ור' חייא".

ב) וממשיך פירושו – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות אלו – „ור' חייא" – באותו עמוד (דף קצ, א) בצד שמאל למטה, ומסיים בהתיבות „חכס".

ג) וממשיך פירושו, באותו עמוד (דף קצ, א) למעלה בראש העמוד, ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבת „חכס", ומסיים בתיבת „הוא כדי שיזכר".

ד) וממשיך פירושו בדף קפט, ב (378) למעלה בראש העמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „הוא כדי שיזכר", ומסיים בהתיבות „לשמה ממש".

ה) וממשיך פירושו באותו עמוד (דף קפט, ב (378)) בצד ימין – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „לשמה ממש", ומסיים בתיבות „והי' עוד".

ו) וממשיך פירושו באותו עמוד (דף קפט, ב (378)) למטה בעמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „והי' עוד", ומסיים בתיבות „להיות דבר".

ז) וממשיך פירושו בדף קפט, א למטה בעמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „להיות דבר", ומסיים בתיבות „הם משתדלים".

ח) וממשיך פירושו בדף קפח, ב (376) למטה בעמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „הם משתדלים", ומסיים בתיבות „שעסקו".

ט) וממשיך פירושו בדף קפח, א למטה בעמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „שעסקו", ומסיים בתיבות „ועתה העלהו".

- י) וממשיך פירושו בדף קפז, ב (374) למטה בעמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „ועתה העלהו“, ומסיים בתיבות „ואנפוי מוריקן“.
- יא) וממשיך פירושו בדף קפז, א למטה בעמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „ואנפוי מוריקן“, ומסיים בתיבות „במילין דאורייתא מתורתו הוא של ר"ח“.
- יב) וממשיך פירושו בדף קפו, ב (372) למטה בעמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „במילין דאורייתא מתורתו הוא של ר"ח“, ומסיים בתיבות „בתורה שלא לשמה“.
- יג) וממשיך פירושו בדף קפו, א למטה בעמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „בתורה שלא לשמה“, ומסיים בתיבות „בבריאה אלא“.
- יד) וממשיך פירושו בדף קפה, ב (370) למטה בעמוד – ונותן סימן, שמתחיל וכותב עוד הפעם תיבות „בבריאה אלא“, ומסיים בתיבות „וכאמור לעיל“.

וישב

קצ

הפחה. אחסון הוא עלמא חף על גב דלא חתעק בה בר גש לשמה ואחסון הוא
 עלמא עלמא כד חתעק בה בר גש לשמה. תא חזי מה כתיב (משלי ג) ארך ימים
 בימים בשמחה עשר וכבוד ארך ימים בימים מאן דאזיל ליומא דאורייתא ארכא
 דחין איהו לעלמא דהתי דחי תמן יקרא דאורייתא דאיהו יקרא ובתרא לחתעקרא
 על כלא דבתרא דאורייתא בההוא עלמא איהו. בשמחה עשר וכבוד ביהו עלמא
 דחף על גב דלא חתעק בה לשמה וזי ביהו עלמא בעתרא ויקרא. דהא רבי
 חייל [א] כד תתא מההס לנרעא דישאל קרא באורייתא עד דהו' אלפסי נהיין
 כשמא וכד הו' קיימן קמיה כל איטן דלעטן באורייתא הוה אמר דא תסתול
 באורייתא לשמה ודא לא תסתול לשמה וזהו על האו' דלא חתעק לשמה דליהו
 הכי חזיר וזחי לעלמא דהתי וזלי על האו' דלא חתעק בה לשמה דליהו ואלפסי
 בה לשמה וזחי לחיי עלמא. וימא חד תמא חד תמליד דהוה לצי באורייתא ואלפסי
 עוריקן אמר ודחי מהרבר בתפאה איהו דנא. אחיד ליה לקמיה ואלפסי (ה) עליה
 במלן דאורייתא עד דתמישב רוחיה בגויה מן האו' וימא וכלאה שוי על רוחיה דלא
 יודף בתר איטן הרורין בישון ויסתול באורייתא לשמה. אמר רבי יוחי כד חזי ב"ג
 דהרורין בישון חסין לגביה יתעק באורייתא וכדון יתעברון מניה. אמר רבי
 אלעזר כד האו' סטרא בישא חזי נופתי ליה לבר גש יתא משך ליה לגבי אורייתא
 ויתפרס מניה. תא חזי דהא תיגן דבר האו' סטרא בישא קיימא קמיה דקביה
 לאסתאה על עלמא בגין עובדן בישון קביה חס על עלמא ויהיב עיטא לבני גשא
 לאסתוא מניה ולא יכיל לשמעה עליהן ולא על עובדיהן ומחי איהו עיטא לאסתול
 באורייתא ואסתוב מניה וזי בר מניה ותורה אור ודרך חיים
 נוכחות מוכר מה כתיב בתריה לשמך מאשה רע מחלקת לטון נכריה. ודא הו'
 סטרא מסבבא סטרא אחרא דאיהו קיימא חזיר קמיה קביה לאסתאה על חוביהן
 דבני גשא וקיימא חזיר לאסתאה לחתא לבני גשא קיימא חזיר לעילא בגין לאדכרא
 חוביהן דבני גשא ולאסתאה לון על עובדיהן ובגין דתמיטבו ברשותיה כמה ועבד
 ליה לחיוב וכן קיימא עלייהו לאסתאה ולאדכרא חוביהן בכל מה דעבדו באיטן ומגין
 דקביה קיימא עלייהו בדינא כדון קאים לאסתאה לון ולאדכרא חוביהן וקביה חס
 עלייהו דישאל ויהיב לון עיטא לאסתוא מניה ובמה בשופר ביומא דתתא השנה
 וביומא דשפרי בשעיר המשתלה יריבין ליה בגין לאתפרשא מגייהו ולאסתול בההוא
 חולקיה והא אוקמוה. תא חזי מה כתיב (סס ה) רגליה יורדות מות שאלו לעדיה
 יתמוכו. וברוא דמיהומתא מה כתיב (סס ג) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.
 ואלין איטן ארסין וסביילין דאורייתא וכלא חד האי שלום והאי מות וכלא הסוכן דא מן
 דא. וכלא חולקאן דישאל דאיטן מתרבין ביה בקביה כדקא חזי ויהיב לון עיטא
 לאסתוא מכל סטרין ארסין דעלמא בגין דאיטן עמא קדישא לאסתוא ומולקיה
 ועל דא יהיב לון עיטא בכלא. ואלין איטן בעלמא דין ובעלמא דהתי. ת"ח כד
 האי סטרא בישא נחה ושקט בעלמא וזחי עובדן דבני גשא דאיטן כליו סטרין
 ארסיהו בעלמא סליק לעילא ואלפסי לון ולאמלא דקביה חיים על עובדי
 דיו לא יסתרון בעלמא מה כתיב ויהי כדברה אל יוסף ויס יוסף ויס. כדברה
 דכלא

נצוצי אורות
 (ה) ליה גרסיה
 שטון הרורים הרעם
 על שכלו שס מסך
 כספס והיה המכללת
 וזכר על לו עד שמקרא
 ממש הרורים והתיב
 רוחיה בגויה. (יח)
 וזה עיטא עטא שח
 דקמיה ואלפסי רוחיה
 בגויה כי עיי הליך חתקן
 היות ומיילא עיי החרס
 סטרי עמא מהרורים
 סטרי בעלמא שס מסך
 סטרי ודוק. (מאין)

אין קי יתיר תתיר

וישב

קפט

ד' ו' ח' י' כ' ל' מ' נ' ס' ע' פ' צ' ק' ר' ש' ת' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח נ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט

(ח) אשר תמסך וישיב
מנחם עמים האדומים והים
כין יחד ככני חמר או
מתחמדים להם יעישם
כני חלשים דבסער
שאלה: (ג) טוב ספרים
האר החסום מקוץ של
כענין חס שבשו הככרים
חסם הככרים החסום
יטב וזה כין של
יטב נגד ומק: (ח"ט):
(ג) וכתב: "לפי שיש ויסק
סוד מלמדים ונתינו סוד
המקובל עיר וקנים
משי' דוד המליון ויל
כי מלמדים גימטריא
שכנים פכ"י והלשן אס
למשל ספרים כחלום
מלימדים חת יצק
מילי: (י) מ"ח כרבי
המלך בן דוכא כל השלם
כיון כענין חמיה כין
אשר תמסך וישיב
מנחם עמים האדומים והים
כין יחד ככני חמר או
מתחמדים להם יעישם
כני חלשים דבסער
שאלה: (ג) טוב ספרים
האר החסום מקוץ של
כענין חס שבשו הככרים
חסם הככרים החסום
יטב וזה כין של
יטב נגד ומק: (ח"ט):
(ג) וכתב: "לפי שיש ויסק
סוד מלמדים ונתינו סוד
המקובל עיר וקנים
משי' דוד המליון ויל
כי מלמדים גימטריא
שכנים פכ"י והלשן אס
למשל ספרים כחלום
מלימדים חת יצק
מילי: (י) מ"ח כרבי
המלך בן דוכא כל השלם
כיון כענין חמיה כין

אשר תמסך וישיב
מנחם עמים האדומים והים
כין יחד ככני חמר או
מתחמדים להם יעישם
כני חלשים דבסער
שאלה: (ג) טוב ספרים
האר החסום מקוץ של
כענין חס שבשו הככרים
חסם הככרים החסום
יטב וזה כין של
יטב נגד ומק: (ח"ט):
(ג) וכתב: "לפי שיש ויסק
סוד מלמדים ונתינו סוד
המקובל עיר וקנים
משי' דוד המליון ויל
כי מלמדים גימטריא
שכנים פכ"י והלשן אס
למשל ספרים כחלום
מלימדים חת יצק
מילי: (י) מ"ח כרבי
המלך בן דוכא כל השלם
כיון כענין חמיה כין

אשר תמסך וישיב
מנחם עמים האדומים והים
כין יחד ככני חמר או
מתחמדים להם יעישם
כני חלשים דבסער
שאלה: (ג) טוב ספרים
האר החסום מקוץ של
כענין חס שבשו הככרים
חסם הככרים החסום
יטב וזה כין של
יטב נגד ומק: (ח"ט):
(ג) וכתב: "לפי שיש ויסק
סוד מלמדים ונתינו סוד
המקובל עיר וקנים
משי' דוד המליון ויל
כי מלמדים גימטריא
שכנים פכ"י והלשן אס
למשל ספרים כחלום
מלימדים חת יצק
מילי: (י) מ"ח כרבי
המלך בן דוכא כל השלם
כיון כענין חמיה כין

שירא. סגל משגיין ליטן ומד חוהא קדישא ממנחם עלייהו וקיימא עלייהו וכלהו קא
משבחן ליה לקבי"ה עד דאתי גפרא. כד אתי גפרא כל ליטן דבסער דרום וכל
ככביא דמערב כליו משבחן וזמרי שירא לקבי"ה כד"א (איוו נה) בקר יחד ככבי
בקר וירישו כל בני אלהים. בקר יחד ככבי בקר אלון ככביא דבסער דרום כד"א
(גראש"ה יט) ויחסם אברהם בבקר. וירישו כל בני אלהים. אלון ליטן דבסער
שאלה (א) דלחכיליו בימינא ובדין גפרא סוד וישאל נעלי שירא ומשבחן ליה
לקבי"ה בימינא תלם ומנין בימינא לקבל תלם ומנין דליליה וקיימין אלון לקביל אלון
עד דיסתלק יקרא דקבי"ה בימינא ובליליה דקרא ימות וקבי"ה אסתלק כהו בשית
אלון. האו חוהא קדישא דקיימא עלייהו לעילא קיימא על ישראל לתהא בנין
לחקקא כלל דקרא ימות מה כתיב בה (משלי ג) ותקם בעד דילה ותקן טרף
לביטה וחק לגערוזיה. ותקן טרף לביטה אלון ליטן משגיין דלעילא. וחק לגערוזיה
אלון משגיין דישאל לתהא ובגי"ה יקרא דקבי"ה אסתלק מכל סגיין מעילא ומסתחא.
ועל דא כלא הוה (ס"א הוה) ברשותיה קיימא וכלא אירו ברשותיה. (אינוס) האומר
לחרם ולא ירח. רבי שמעון אמר דא יוסף. וכעד טובכים יחסום אלון ליטן אחוי
דחמרו לו הכר נא. ולא ירח בשעתא דאסתלקת שביחה מניה. וכעד ככבים
יחסום בנין כענין דאסתם ואסתם כוהרל דיליה. שמשא אסתחך וככביא לא כוהר
בגין דיוסף אסתחם מאתי (ג) ות"ח מהארו וימא דהארא עוברא דיוסף אסתחם יעקב
משמשא דמרישא וסתחאר אלבל עד הארו וימא דלחכבס בשורה דיוסף: יידין י' כ' כ'
ח' ויסק ויהי איס מלחה ויהי בבית חוהו וגו'. רבי יוסי פתח (הבליס לו) כי ב' ב'
אוהב משש ולא יעוהו חת חודיו לעולם שמחו. הוה קרא חוקמה באברהם חת חודיו
חודו כתיב והא אחר. ח"ח בכל אחר דדקיא חוהו קבי"ה נטיר לון ולא שביק
לון. דוד אמר (סג עג) גם כי ארך בניא ללמות לא אירח רע כי אתה עמוי כחלן
ומשענתן וגו' בכל אחר דדקיא חוהו שינסחא אולא עתאון ולא שביק לון. יוסף חלן
בניא ללמות ונחשו ליה לגמרים (ג) שביחה חוה עמוה חוה' ויהי יי חת יוסף ובגין
דחא עמוי שביחה בכל מה דחא עביד חוה מלח בידיה. דחשי' מחי דחא בידיה
וחוה שבע ליה מחריה בגוהא אחרח חוה מתסבך בידיה להארא גוהא דרשותא דמחריה
חוה רבי ביה כד"א וירא חוהו כי יי חתו. ח"ח ורע חוהו כי יי חתו לא כתיב חלן וירח חוהו
מלחה בירו דוחי כי יי חתו. ח"ח ורע חוהו כי יי חתו לא כתיב חלן וירח חוהו
דחא כעמי חוה חתו עוברא דנסין בכל יומא דקבי"ה עביד בידיה ועל דא ויבך יי
חא בית המצרי בגלל יוסף. קבי"ה נטיר לון לדקיא ובגיטאון נטיר לון לרשיעה דחא
רשיעה מתברכין בגיטאון לדקיא. חוהה דא כתיב (שמואל ב') ויבך יי חת בית
עובד חוה חתו בעטיר חוה חלום. דקיא חרעין מתברכין בגיטאון וליטן (ד) לא
יכל לחסוה (ס"א לחסוה) בוסחיה וחה חוקמה. יוסף אסתבך מחריה בגיטא
וחוה לא יכיל לחסוה בוסחיה מניה ולספק לחירו ולבתר חליל ליה בבית הסוד
כד"א (חלום סק) עט ככבל רגלו בחלו כהו נשפו עד דלבתר קבי"ה אסיק ליה לחירו
ושלמיה על כל חרעא דמחריה ובגי"ה כתיב ולא יעוהו חת חודיו לעולם

לפי שיש ויסק סוד מלמדים ונתינו סוד המקובל עיר וקנים משי' דוד המליון ויל כי מלמדים גימטריא שכנים פכ"י והלשן אס למשל ספרים כחלום מלימדים חת יצק מילי: (י) מ"ח כרבי המלך בן דוכא כל השלם כיון כענין חמיה כין

אשר תמסך וישיב
מנחם עמים האדומים והים
כין יחד ככני חמר או
מתחמדים להם יעישם
כני חלשים דבסער
שאלה: (ג) טוב ספרים
האר החסום מקוץ של
כענין חס שבשו הככרים
חסם הככרים החסום
יטב וזה כין של
יטב נגד ומק: (ח"ט):
(ג) וכתב: "לפי שיש ויסק
סוד מלמדים ונתינו סוד
המקובל עיר וקנים
משי' דוד המליון ויל
כי מלמדים גימטריא
שכנים פכ"י והלשן אס
למשל ספרים כחלום
מלימדים חת יצק
מילי: (י) מ"ח כרבי
המלך בן דוכא כל השלם
כיון כענין חמיה כין

מלך... רב... וכו'...
קפח
נבוצי אדוות

יהב ליה אחר מתקנה בההוא עלמא דקא' ויחא. ת"ח מה כתיב (קטל ח) ובין רחמי רשעים קבורים וגו' כמה דאתמר בגין דקב"ה עביר טיבו ולא בעל לשאף עלמא אלא כמה דאתמר וכל רחמיו בלבו קשטו וכו' לאוטבא לכו בהאי עלמא ובעלמא דהאי. וזאה חולקאון לדקייא דהטון חולי בארץ קשטו עליהו כתיב (הגלים לו) לריקים ירשו ארץ:

יירע בעיני יי' אשר עשה וימח גם אותו. רבי חייל פתח (קטל יו) בבבך זרע את זרעך ונערכ אל תחנ ירך וגו'. ת"ח כמה אתחיו ליה לב"י לאזדורא מחובו ולאזדורא עובדיו קמי קב"ה בגין דכמה שלחן וכמה ממנן חטון בעלמא דהטון חולי ושיטון וחמאון עובדיון דבני גשא וסודין עלוי (ז"ח עליהו) וכלא בספרא כתיבין. ות"ח בכל חטון חובין דאסתחב בכו ב"י בהאי עלמא דא חיה חובא דאסתחב ביה ב"י (ח) יסור בהאי עלמא ובעלמא דהאי מאן דאוסיד ורעיה בריקניא וחפיק זרעא לנעגא בירא או ברגלא וסתחב ביה כד"ל (הגלים ט) כי לא אל תפן רשע אהב לא יגורך רע. בגי"ד לא עלאל לפרגודא ולא חמי סבר אחי עתוק יומין כמה דמתין כתיב אהב לא יגורך רע וכתיב ויהי ער בבור יהודה רע בעיני יי' ובג"י כתיב (ישעיה ח) ידיכם דמיס מלחו. וזאה חולקיה דב"י דחיל למחריס ויהא נעיר מוזרע בושא. ודרי גרמיס לאשתדלח בדחילו דמחריס. ת"ח בבבך זרע את זרעך האי קרא חוקמיה בבבך דא הוא בזמנא דבר נס חקייס בחילוי ויהא בעלמיו כרון אשתדל לאולרא בגין באיתא דחויא ליה דכתיב בבבך זרע את זרעך דא כרון אשתדל לאולרא חיה כד"ל (הגלים קז) חתלים ביד גבור קן בני הגעורים בגין דחיל למילף לכו רחמי דקב"ה ויהא ליה אכרא טבא לעלמא דהאי דכתיב אברי הכבר אהב מלא את אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו את חייבים בשעור. לא יבשו בההוא עלמא בזמנא דמחריסון דדינא ייסון לקטירא עליו דיהי קך אכרא טבא בההוא עלמא דחולף ליה לבריה דחילו דמחריס בארתי דאורייתא. ת"ח מה אמר באברהם דכתיב (בראשית יח) כי ידעתי למנון אהב יטה את בניו והא בישו רחמי ושמו דרך יי' לעשות לךא ומספט ועל דא הוא וכו' קיימא ליה בההוא עלמא לגבי כל מחריסון דדינא ובג"י בבבך זרע את זרעך ונערכ אל תחנ ירך אפילו בזמני דוקנה דחויא זמנא דכתיב ב"י (לא יימח זכר אשתדל ודי לו או כבר אשתדל ולא יכלעא והשתא דהא סבי ליה אהב בעי ועס כל דא) מה כתיב אל תחנ ירך לא יבשו מלאולרא בהאי עלמא מאן עמחא בגין דלא חדע חיהו יכשר הוה או זה לפני האלהים בגין דיקטון בגייה בההוא עלמא ועל דא כתיב (הגלים קמ) סנה נחלת יי' בגים דא גורח דנשתא סטרא דעלמא דהאי. ולחאי נחלה מאן וכו' ליה לבר נס לאעלא בההוא נחלה יי'. בגים חטון בגין וזאן ליה לנחלה יי' ועל דא זכאה הוא בר נס דחי טון דחילף טון רחמי דאורייתא כמה דאתמר:

ותסר בגי' אלמטה מעליה וגו' הא חיי (ג) תמר בת סבן הוה וכו' סיד דחיי אלא בגין לאונאה עם חמיה דהא חיי געישתא אשתכחה בת סדיר אלא חיי דקאם הוה ובתכמה עבדה האי דהא חיי לא אפקרה גרמיה לגביה אלא בגין דידעש ידעש ותכמה אשתכחל וע"ד חיי אשת לגביה למעבד (שמים) מיטו וקשטו ועל דא אהב (גדיים) ואשתדלה בעסקא דא. תא חיי בגין דחיי ידעש ידעש ואשתדלה בעסקא דא קב"ה עבד סוועת חמן בההוא עובדא ואשתדלת מיד וכלא הוה וכו' (הגלים קמ) סנה נחלת יי' בגים דא גורח דנשתא סטרא דעלמא דהאי. ולחאי נחלה מאן וכו' ליה לבר נס לאעלא בההוא נחלה יי'. בגים חטון בגין וזאן ליה לנחלה יי' ועל דא זכאה הוא בר נס דחי טון דחילף טון רחמי דאורייתא כמה דאתמר:

מלך... רב... וכו'...
קפח
נבוצי אדוות

וישב

[א] לטן מדרשות ולא מוסר הוא :

מנוכח. וזו היתה דבגין דיכול וישיר יתור ויעבר משתיה בכל יומא תדיר לאו הכי
דהא נפשא לא חסדי מניה אלא ודאי איזו מחסר לנפשיה מטיבו דהכרחא דעלמא
דלחי בגין דדא הוא נפשא חסרה דלא אשהלימה כדקא יתום. ת"ח כמה חס קב"ה
על עובדיו בגין דקא בעי דיתסקן ולא יתאבד מהאז עלמא דלחי כדקאמרן .
רבי חייה בעא האי דלחיה זכאה שלומא ואשהדל באורייתא יומי וליני וכל עובדיו

נצוצי אורות
(ה) מדרש רות. (ד) רש"י.
מחסי סוף. ר"ל חולת
כיוצא על חס הדת
הוא לחס חסר שחל כלל
גמי ולא תירכס השם
או חוסר נפשו מתקנת
עובדיו זה וזה שח
סלוקי סוף קסתי
סקריס הכמה סוף
מקום מיוחד על ילקו
כס ודמסקי: (ג) ר"ל
מקום כבד וכן מקום
סוף או אף כנסת
אשתו קדו שיש
סוף אשר. (ה"ט):

*שגח דקב"ה ולא זכה לבגין כהאי עלמא כגון דאשהדל בהו ולא זכה. או דהו ליה
ומיור מה ליטן לעלמא דלחי. אמר רבי יתחק עלייהו ועל ליטן זכאי קשט [ה] כגון רבי זמין
דהו ליה בגין ומיור וכגון רבי חזקיה דלחיה עקב עלייהו כתיב (ישעי' טו) כה
אמר יי' לגרוסיס אשר ישמרו את שבקותי ויבחרו באשר תפלתו ומחזיקים בבריתו
מה כתיב בתיים ונתיב להם בצידי ובחומותי יד ושם טוב מצניס ומצנות שם שולס
אקן לו אשר לא יכרם בגין דלחין אית לון חולקא לעלמא דלחי. א"ל רבי יוסי
יתום הוא ושפיר: (ג) ר"ל דמית האי זכאה שלום דהו כל אקן ביה ואשתליס כדקא יתום ומית
בלא בגין והא קא ירית דוכתיב בהאז עלמא. אשתיה בעיה ליבומי או לא אי חולת
דלבעי ליבומי הא ברקיעא איזו דהא אחריה קא ירית בהאז עלמא אלא ודאי בעיה
ליבומי בגין דלא דעיגן אי הוה שלום בעובדיו אי לאו ויהא אי חמיבמת לא הוה
ברקיעא (ה) בגין דאחר אית ליה לקב"ה דהא בר נש הוה בעלמא ומית בלא בגין
ושקרא לא הוה בעלמא. כיון דמית האי זכאה שלום ואשתיה חמיבמת ואיזו (ג)
אחריה ירית אחר האז בר נש ואשתליס האז ובין כך ובין כך קב"ה אחר זמין
ליה לעלמא עד דייננת האי זכאה שלום. וישתליס איזו בעלמא. פתח וחמר (מגדל נה)
כי בעיר מקלטו יבד עד מות הכהן הגדול וגו'. ודא הוא דמטיגן בגין זמין ליטן
לדקיקא בחייתאון בחייהו לא זכו ובחייתאון זכו ובגין כך כל עובדיו דקב"ה כלה
קשט וכו' (ס"א וחיים) וחיים על כלא. (קלל ד) טובים השנים מן האחד אשר יש
להם שזר טוב בעלמא אקן ליטן דמהעסקין כהאי עלמא לולולא בגין דלחין בגין
דשקן בעייתאון אית לון אגר טב בהאז עלמא ובגעייתו ירסון אבהן דלחין חולקא
בהאז עלמא וחוקמה. ת"ח קב"ה נעט ליטן כהאי עלמא אי אלולו יתום. לא אלולו
אעקר לון ויתל לון אפי' כמה זמין ובגין כך כל רחמי דקב"ה כלה לטב ולאשתקא עלמא:
בא אל אשה חסדך ויבס אוהב דהא יתרה. ובלוה שבטין הו דעי דל ועקרא דמלמא

ואקס זרע בגין דהאז זרע אשטריך לאשתקא מנה ומלמס גולמא לקבוצא
דלא יתפרס גזעא משרטיה כדקא יתום ס"ה (איוב נד) יאדם על עפר ישוב. וכד
מתקאן לבתר כדקא יתום אקן משתבחין בהאז עלמא בגין דקב"ה אחריו בהו
ובגין כך כתיב (קלל ד) ושבח אני את המתיס שכבר מתו דיקא מן החיים אשר
המה חיים עדנה. מאי עדנה כד"א (בראשית יח) אחרי בלותי היתה לי עדנה. וכתיב
(איוב נג) ישוב לימי עולמו. וטוב משניס את אשר עזן לא היה (דלא כג ליש עולמו)
אשר לא ראה את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש. וטוב משניס את אשר עזן לא
היה דלא כג לימי עולמו ולא אשטריך לאשתקא ולא כביל חובין קדמתי בגין דקב"ה

הוא אשר. (ה"ט):

בא אל אשה חסדך ויבס אוהב דהא יתרה. ובלוה שבטין הו דעי דל ועקרא דמלמא
ואקס זרע בגין דהאז זרע אשטריך לאשתקא מנה ומלמס גולמא לקבוצא
דלא יתפרס גזעא משרטיה כדקא יתום ס"ה (איוב נד) יאדם על עפר ישוב. וכד
מתקאן לבתר כדקא יתום אקן משתבחין בהאז עלמא בגין דקב"ה אחריו בהו
ובגין כך כתיב (קלל ד) ושבח אני את המתיס שכבר מתו דיקא מן החיים אשר
המה חיים עדנה. מאי עדנה כד"א (בראשית יח) אחרי בלותי היתה לי עדנה. וכתיב
(איוב נג) ישוב לימי עולמו. וטוב משניס את אשר עזן לא היה (דלא כג ליש עולמו)
אשר לא ראה את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש. וטוב משניס את אשר עזן לא
היה דלא כג לימי עולמו ולא אשטריך לאשתקא ולא כביל חובין קדמתי בגין דקב"ה

בא אל אשה חסדך ויבס אוהב דהא יתרה. ובלוה שבטין הו דעי דל ועקרא דמלמא
ואקס זרע בגין דהאז זרע אשטריך לאשתקא מנה ומלמס גולמא לקבוצא
דלא יתפרס גזעא משרטיה כדקא יתום ס"ה (איוב נד) יאדם על עפר ישוב. וכד
מתקאן לבתר כדקא יתום אקן משתבחין בהאז עלמא בגין דקב"ה אחריו בהו
ובגין כך כתיב (קלל ד) ושבח אני את המתיס שכבר מתו דיקא מן החיים אשר
המה חיים עדנה. מאי עדנה כד"א (בראשית יח) אחרי בלותי היתה לי עדנה. וכתיב
(איוב נג) ישוב לימי עולמו. וטוב משניס את אשר עזן לא היה (דלא כג ליש עולמו)
אשר לא ראה את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש. וטוב משניס את אשר עזן לא
היה דלא כג לימי עולמו ולא אשטריך לאשתקא ולא כביל חובין קדמתי בגין דקב"ה

וישב

קפז

ידר אמר

דיפרוק ליה מידא דמחבולן ודא אחי דקרביז ליה שגמאר (דגרים סה) כי טבו אלים ימדו וגו' . וכתיב בא אל אשך אחיך ויבס אותה וגו' . בגין דשמיסיה לא עלתא קמיה קב"ה אלא היא קיימא לכר בגין דלא וזה *לאגראא בהאי עלמא בההוא גופא . מן דלא וזה בהאי אחי יבן לתאר התרא ויחי ביה . בגונא דא אשא דלוק ונארא לא סליק [ה] יבשטן ליה ויסלק נארא ביה ויטיר . אשא הוא ארס דקריב (סג כ) כי הארס ען הקרה ר"ל בר גס כד איבו בהאי עלמא וזול ופתיב ואלי וקחי וחדוו באתמא ולא זכי לבגין דא הוא אשא דלוק ונארא לא סליק כלומר דשמיסיה לא זכאה בההוא גופא לאתההרא אלא איבי בתשואת . ת"ח כתיב (ישיה מה) לא תהו בדרשא לבשה יערי דקב"ה בגין דא עבד ליה לבר גס דקראק יאות כדנארן וקב"ה עבר עיב עס עלמא . תא חו מה כתיב (בראשיה סה) ויסק אברהם ויקח אשה ושמה קטורה דא דשמתא אמת לאתקרא כאלקדמין . תא חו יהוא גופא מה כתיב (ישיה ג) י"ה הפך דכא החלי אס תסיה אשס נפשו יראה זרע ואיריך ימים וחסן ה' בידי יצח . וי"ה הפך דכא האי קרא אים לאתפגל ביה אמתי חפן בגין דימדוי . אס תסיה אשס אס ימים אשס מבעי ליה מתי אס תסיה אלא לשמתא האדר מלה חי היא בשמיסיה בעיב לאתקרא דקרא יאות . יראה זרע בגין דהיא נשמתא אולה בראשית זאבי זמינא לאעלא בההוא זרע דאתקמ כה בר גס בפריה ורביה וכדן יאיריך ימים וחסן ה' דא אורייתא בדיה אלא (ה) . ת"ח אש"ב דבר גס אשתדל בצורייתא ימנא וליילא ומקוריה ומבוטיה קיימא ביה נמנא ליה ליה אחר [ג] לאעלא לפירגודא ודא אחר דבירא דמנא חי האו מקוריה ומבוטא לא עלא ביה לאו איבו באר דבירא ומקוריה כדוד אשן ודא חלא איבו ואוקימנא . כתיב (חגים קב) שזול לכס משכימי קום מאחרי שבת ואלכי לחם העצבים כן יתן לידידו שנה . ת"ח כמה חביבין אשן מזי דאורייתא דבן מלה ומלה דאורייתא אים טב ריין עלאן קדישין ודא התמר דדכ יבד קב"ה אורייתא לישראל כל גניין עלאן קדישין כלתו יבד ליה (ובלו) בצורייתא ובלה אחטיבו לה לישראל בשנתא דקבילי אורייתא כסבי . ת"ח שזול לכס משכימי קום אשן יתודים דאשתכו דלאו אשן דכר וטקבא דקרא יאות וזקודין בנפרא לעבדיהויה כמה דאח אחר (קהל ד) יש אחד ואשן שני וגו' ואשן לכל עמנו . מאחרי שבת מאחרין יימא כמה דאח אחר כי בו שבת בגין דאשתא לגבי בר גס איבו יימא לגבי דרזי . ואלכי לחם העצבים מתי לחם העצבים דכר בר גס אוח ליה בגין ההוא נמא דאלי חיל ליה בחדוה וברעושת דלכא וסאו דלית ליה בגין סאו נמא דאלי איה נמא דעגיב . ואשן אשן חולכי לחם העצבים ודלי . כן יתן לידידו שנה מתי יתן ליהדידו דא הוא דמקוריה מברך דקב"ה יבד ליה קונה בההוא עלמא כד"א (משנ ג) וסקכתי וערבה שתך . בגין דלית ליה חולקא בעלמא דאחי בגין דההוא בר גס עיב ויהתני בההוא עלמא דאחי דקראק יאות . כי אחד ואשן שני וגו' . יש אחד דא הוא בר גס דאחי יתודי בעלמא לאו יתודי דקראק יאות אלא דאחי בלא זוגא . ואשן שני דלית עמיב סוק . גס כן דיוקס שמיב בישראל לא שנת ודא ליתמא ליה לתקוא . ואשן קולל בעמנו דאחי עמל חירי דאקדים ימנא וליילא . גס עיט לא השעט עבר וליס ליה לבא לאשתא ולמימר למי אי עמל ומחסי אה נפשי

[ה] יסו מיום בו כען סאו וי"ו ז' ויתחיל טען לעשות לבן שאל כי קב"ה [ג] לבס לתימם על עולם סאה :

צדציו אדורות [ה] וכן מבואר בפין דברכות דתקום קף סביס זיקן נמור וזה ולימד תנ"ס כחפ סלך דכתיב קח חל כי מת אהב שטו"ס ולא עסק טעו"ס על גלה עסק סבורי קף שטי"ל טעם והשטת סאוס דרמננע גורס פירוד חיו וזה נהני כחורס ומתחן וזו לנקוד סמנע וז"ל חוקיה סמ"ס שנתר גא"ל"ה לתנ"ס שסוק ליתו קרי"ס ומס סלל נבא סכר דסוקי מוסע כתיב ודוק (מ"ח"ו) :

אלה יסו מיום בו כען סאו וי"ו ז' ויתחיל טען לעשות לבן שאל כי קב"ה [ג] לבס לתימם על עולם סאה :

[ה] יסו מיום בו כען סאו וי"ו ז' ויתחיל טען לעשות לבן שאל כי קב"ה [ג] לבס לתימם על עולם סאה :

אלא דאחי בלא זוגא . ואשן שני דלית עמיב סוק . גס כן דיוקס שמיב בישראל לא שנת ודא ליתמא ליה לתקוא . ואשן קולל בעמנו דאחי עמל חירי דאקדים ימנא וליילא . גס עיט לא השעט עבר וליס ליה לבא לאשתא ולמימר למי אי עמל ומחסי אה נפשי

אלא דאחי בלא זוגא . ואשן שני דלית עמיב סוק . גס כן דיוקס שמיב בישראל לא שנת ודא ליתמא ליה לתקוא . ואשן קולל בעמנו דאחי עמל חירי דאקדים ימנא וליילא . גס עיט לא השעט עבר וליס ליה לבא לאשתא ולמימר למי אי עמל ומחסי אה נפשי

זח"א קפז, א

וישב

[6] ביעקב כתיב ויקרא שמו דקב"ה קרא ליה יעקב והוא חתם לח לאבנא דרבא
הארץ דוהמא דמאבא חיליד ויה הוא ער רע וכלא חד לברא לא חתבס
הארץ עד דהא סלה דהא עקרא דלוא מה כתיב ויה ער כתיב יאדה רע בעיפי
י" כתיב סלא רע וכתיב דהא (נרשאה ת) כי יער לב הארס רע מנערוי - רע
דאסיד דמין אסיד ורעא על הארעא ובגין קי וימיתו י" מה כתיב בסריס ויחמד
יאדה לחונן ב"ה אל אשם חתך וגו' :

ויאמר יאדה לחונן ב"ה אל אשם חתך וגו' . רבי עמשון פתח ואמר (ישעיה ס"א)
סעירוי מנשון ויהא ממוחה שמש יקרא בשמי ויבא סגיס כתיב חתך
וכמו יולר ירמס טיט . ס"ח כמה אשון בני גאח טפשא דלא דיעון ולא מחתבין
למנדע ארתי דקב"ה דהא כלהו מימון דלא מוערי שינא בחוריון . ס"ח קב"ה
עבר ליה לבר נש כגונא דלעילא כלא אורי בחמתא דלית לך שינא ושינא כדקא יאדה קב"ה
דלא קיימא בחמתא עלאה דהא טון דחתקן כל גופא בשייפי כדקא יאדה קב"ה
אשתקף (י"א אשתקף) בדיה וטעיל ביה נשמתא קדישא בגין לחלפא ליה לבר נש
למקך בחרתי דלורייהא ולמיטר פקודי בגין דחתקן ב"ה כדקא יאדה (ס"א) ובגין דה
דמלכא עלאה בעלמא ורזא דא דהא הוא נהר דעיד ופסיק לא פסקן ומימי עלמין -
ועל דא מבצי ליה לבר נש דלא יפסיק נהרא ומקורא דליה ביהא עלמא (י"ב) ויהא
כמו לקיימא קדישא דחתים בשעריה דלויא דוגמא דהאזא נה"ל רזא דלדיק
דחתקן בגין דחתקן ביה כהאזא עלמא) וכל זמנא דבר נש לא ילך ביהא עלמא
קב"ה עקד ליה ועטע ליה בשמא זמין כמקומין . ס"ח מה כתיב העירוי מנשון
ויהא סעירוי דא אשערוהא דווגא דבר נש ביהא עלמא דלויא אשערוהא מסערה
דלשן . ויהא דא היא נשמתא קדישא דהתיח מלעילא וקב"ה משדר לה מלעילא
התיח ביהא עלמא ועלמה בנו בני גאח כדקאמין . ממוחה שמש דא אהר
דהאזא נהר דעיד ופסיק [3] דמנשון נפקא נשמתא ואסתריה . ויבא סגיס (ס"א)
חמר) אלין אשון חילין דלמלא דלחין בגין (ס"א) הוא אשערוהא דנשמתין כמו
חומר כגונא דאשער ב"ה בגופא .

נצוצי אורות
(6) פירוש ק"ב בן אשון
מור"ד כי בחוכמה נחב"ם
באלגנטי סוף י"י חתם
חזק ב"י דב"ל ז"ו ל"ח
נכחאם גביס וס' כ"ג
ולפתי לבית קב"ה אל
זכ"ס מ' יד' ל' ח' אל
עב"ד ומלך נהא
דחוכמה נחטע בח' סוף
ככל זמן כמתיק וחסק
סעירי כה
מנשון
וה"ק . (ח"ל) :

גליון
דקב"ה כתיב ויעקב כתיב ויקרא שמו דקב"ה קרא ליה יעקב והוא חתם לח לאבנא דרבא
הארץ דוהמא דמאבא חיליד ויה הוא ער רע וכלא חד לברא לא חתבס
הארץ עד דהא סלה דהא עקרא דלוא מה כתיב ויה ער כתיב יאדה רע בעיפי
י" כתיב סלא רע וכתיב דהא (נרשאה ת) כי יער לב הארס רע מנערוי - רע
דאסיד דמין אסיד ורעא על הארעא ובגין קי וימיתו י" מה כתיב בסריס ויחמד
יאדה לחונן ב"ה אל אשם חתך וגו' . רבי עמשון פתח ואמר (ישעיה ס"א)
סעירוי מנשון ויהא ממוחה שמש יקרא בשמי ויבא סגיס כתיב חתך
וכמו יולר ירמס טיט . ס"ח כמה אשון בני גאח טפשא דלא דיעון ולא מחתבין
למנדע ארתי דקב"ה דהא כלהו מימון דלא מוערי שינא בחוריון . ס"ח קב"ה
עבר ליה לבר נש כגונא דלעילא כלא אורי בחמתא דלית לך שינא ושינא כדקא יאדה קב"ה
דלא קיימא בחמתא עלאה דהא טון דחתקן כל גופא בשייפי כדקא יאדה קב"ה
אשתקף (י"א אשתקף) בדיה וטעיל ביה נשמתא קדישא בגין לחלפא ליה לבר נש
למקך בחרתי דלורייהא ולמיטר פקודי בגין דחתקן ב"ה כדקא יאדה (ס"א) ובגין דה
דמלכא עלאה בעלמא ורזא דא דהא הוא נהר דעיד ופסיק לא פסקן ומימי עלמין -
ועל דא מבצי ליה לבר נש דלא יפסיק נהרא ומקורא דליה ביהא עלמא (י"ב) ויהא
כמו לקיימא קדישא דחתים בשעריה דלויא דוגמא דהאזא נה"ל רזא דלדיק
דחתקן בגין דחתקן ביה כהאזא עלמא) וכל זמנא דבר נש לא ילך ביהא עלמא
קב"ה עקד ליה ועטע ליה בשמא זמין כמקומין . ס"ח מה כתיב העירוי מנשון
ויהא סעירוי דא אשערוהא דווגא דבר נש ביהא עלמא דלויא אשערוהא מסערה
דלשן . ויהא דא היא נשמתא קדישא דהתיח מלעילא וקב"ה משדר לה מלעילא
התיח ביהא עלמא ועלמה בנו בני גאח כדקאמין . ממוחה שמש דא אהר
דהאזא נהר דעיד ופסיק [3] דמנשון נפקא נשמתא ואסתריה . ויבא סגיס (ס"א)
חמר) אלין אשון חילין דלמלא דלחין בגין (ס"א) הוא אשערוהא דנשמתין כמו
חומר כגונא דאשער ב"ה בגופא . בעלמא ויבדוהא אשתכח לעילא ויהא בגין דא קב"ה עבד זמין וטעיל נשמתין
ובג"ה קב"ה עבר ליה לבר נש בגין לאשתדל בחרתי ולא יפסיק מקוריה ומצוטא
דליה (6) לעלמין וכל מאן דפסיק מקוריה (מתחא ומבטח ליה כביכול כאלו גביס ליה
לאשתקא לעילא כדון (א"ב) ד' חלו מים מי ים ונהר יאדה ויבש האילן ובר נש
אשתק נהא כגונא דלעילא מאן דמקוריה ימים מלמעבד פריין כון דין דלא
בעא למיכח איתחא או כתיב לה דאשתדל ולא יכל חלו דתדין הפסין אשון דא מנה
או (ס"א) הוא) דמים מלמעבד פריין ליה ליה חקנא לעולם (קבלת 6) משעות לא
ויכל לתקן בגין דלא בעא למיכח איתחא ולאשתדל כפריה ורביה ויהא דאשתדל
וככח איתחא ולא יכל דא מתקן [2] כפריה דקדיב ליה דהא חתי ויהא דמים בלא
בגין) כד נפיק מהא עלמא הוא בר נש לא עליל כפריה ולא עיל חולק כהאזא עלמא
(ונשמותיה לא אשתדל בחרת וכל נשמתין אשתדל ואמור דיוקניה ממין ח"ד ויקרא
ב) ונכרהה אפש היא מלפני . האילן ובגין הוא ברא ליה קב"ה פריין

למנדע ארתי דקב"ה דהא כלהו מימון דלא מוערי שינא בחוריון . ס"ח קב"ה
עבר ליה לבר נש כגונא דלעילא כלא אורי בחמתא דלית לך שינא ושינא כדקא יאדה קב"ה
דלא קיימא בחמתא עלאה דהא טון דחתקן כל גופא בשייפי כדקא יאדה קב"ה
אשתקף (י"א אשתקף) בדיה וטעיל ביה נשמתא קדישא בגין לחלפא ליה לבר נש
למקך בחרתי דלורייהא ולמיטר פקודי בגין דחתקן ב"ה כדקא יאדה (ס"א) ובגין דה
דמלכא עלאה בעלמא ורזא דא דהא הוא נהר דעיד ופסיק לא פסקן ומימי עלמין -
ועל דא מבצי ליה לבר נש דלא יפסיק נהרא ומקורא דליה ביהא עלמא (י"ב) ויהא
כמו לקיימא קדישא דחתים בשעריה דלויא דוגמא דהאזא נה"ל רזא דלדיק
דחתקן בגין דחתקן ביה כהאזא עלמא) וכל זמנא דבר נש לא ילך ביהא עלמא
קב"ה עקד ליה ועטע ליה בשמא זמין כמקומין . ס"ח מה כתיב העירוי מנשון
ויהא סעירוי דא אשערוהא דווגא דבר נש ביהא עלמא דלויא אשערוהא מסערה
דלשן . ויהא דא היא נשמתא קדישא דהתיח מלעילא וקב"ה משדר לה מלעילא
התיח ביהא עלמא ועלמה בנו בני גאח כדקאמין . ממוחה שמש דא אהר
דהאזא נהר דעיד ופסיק [3] דמנשון נפקא נשמתא ואסתריה . ויבא סגיס (ס"א)
חמר) אלין אשון חילין דלמלא דלחין בגין (ס"א) הוא אשערוהא דנשמתין כמו
חומר כגונא דאשער ב"ה בגופא . בעלמא ויבדוהא אשתכח לעילא ויהא בגין דא קב"ה עבד זמין וטעיל נשמתין
ובג"ה קב"ה עבר ליה לבר נש בגין לאשתדל בחרתי ולא יפסיק מקוריה ומצוטא
דליה (6) לעלמין וכל מאן דפסיק מקוריה (מתחא ומבטח ליה כביכול כאלו גביס ליה
לאשתקא לעילא כדון (א"ב) ד' חלו מים מי ים ונהר יאדה ויבש האילן ובר נש
אשתק נהא כגונא דלעילא מאן דמקוריה ימים מלמעבד פריין כון דין דלא
בעא למיכח איתחא או כתיב לה דאשתדל ולא יכל חלו דתדין הפסין אשון דא מנה
או (ס"א) הוא) דמים מלמעבד פריין ליה ליה חקנא לעולם (קבלת 6) משעות לא
ויכל לתקן בגין דלא בעא למיכח איתחא ולאשתדל כפריה ורביה ויהא דאשתדל
וככח איתחא ולא יכל דא מתקן [2] כפריה דקדיב ליה דהא חתי ויהא דמים בלא
בגין) כד נפיק מהא עלמא הוא בר נש לא עליל כפריה ולא עיל חולק כהאזא עלמא
(ונשמותיה לא אשתדל בחרת וכל נשמתין אשתדל ואמור דיוקניה ממין ח"ד ויקרא
ב) ונכרהה אפש היא מלפני . האילן ובגין הוא ברא ליה קב"ה פריין

זח"א קפו, ב

יישב

קפו

דרך אמת

[ה] שמורים : [ג] יאוד
שנולד :

בצבוי אודות

(ה) חרד וזה הוא סגל
שסירשו ספק כדליתא
במדרש וז"ל שם כוס
סודי יודע ספקאבטו
מלות. (י"ח) : (ג) אסבר
רמז ערולמי חסות עניין
ד"ס לטוט על ח"ס דמ"ס
סוד ומז חסד מרמז ל'
חסד קפ. (ח"ט) :

פי קפח ח' כי שם מקומו

אשר יקרא את שמו ער תלת בעין אוו ליה ליהודא ולא אשתחרי
אמר רבי יוסי רבדי אלעזר אמרי כתיב בבבוי דיהודא בקדמיה ויקרא את שמו ער
ובתרין אחרנין כתיב ויקרא את שמו אוון ויקרא את שמו סגל. ח"ל תא חוי הוי
פרשתא רוח עלאה חיוב וכלא חיוב כדקא חוי. וורד יהודא מלת אחוי דהא אשתחרי
סירבא וכתת מדרגא דקפא לנו דרגא אחרת דאכתבר ביה (ב) חויה כד"ל וט' ער
א"ש ערלמי שמו ח"ס. ותתד וקלד בן ויקרא את שמו ער ואיור רע וכלא חד
דליתא מסערה דער רעע. ובגין כתיב ויקרא את שמו ולא כתיב ויקרא שמו.

רבי חייל אמר ביה כתיב (בראשית כ) האלה זה בני עשו אל לא. ליה כתיב הכתת
בך האל סא לא. ובג"כ קב"ה מדקדק בבו בלתיקא בכל מה דליטן עבדין. רבי
אבא אמר (יש' ח"ד אבא) כיון דתמו כלבו שבטין האו גערא דאבוטן אשתמו
וודאי ויהי ברמייה דיוסף דפרון ליה אלמלא יסכחון ליה כיון דתמו דלא יבילי
אדכרו לגביה יהודא ואלעברו ליה מעלייה בגין דליתא הוה מלכא עלייה (וכדון ס"א
וכון ד) אלעברו מעלייה מה כתיב ויקרא בנת ההוא וירד יהודא וגו'. רבי יהודא
ספח ואמר (תלמי ית) וירעם בשמים יי ועליון יתן קולו כדד וגחלי א"ס. ח"ח כד כד
כד"ה עלמא אפקין ליה בשעה [ה] סמכין על מה דקיימת וכלאו סמכין קיימי כד
סמכא יחידאי וכל אוקמוה דכתיב (מג"ל ס) חכמות בנתה ביתה חכבה עמודיה שבעה
ואלון כלאו ארטן קיימי כדד דרגא מייבא דלקרי (סס') דרק יאוד עולם. ועלמא כד
דעלמא ואמנעיתא דכלא ומאן חיוב לין דכתיב (תלמי ס) מזמור לנאק אל אלמס
אדברי מהאוא אחר אכתבי דליתא [ג] סלולא דעלמא ותקוטי דליתא חד קדרא
דעלמא ארץ ממזרה שמש עד מבואו. ומאן אחר מלין דכתיב מלין
מלל יופי אלמס הופיע מהאוא אחר דליתא כערה דסלולא דמדימטת
עלמא כדקא יאוד (וספת' יארל) אשתקטו ביה כדרי דפקודי אורייתא בגין
דכל יומא ויומא אשתקף בר שב בלתי דאשתקף ביה) וליון תקיט וכאנין דכל עלמא
ומהאוא אחר אשתכלל כל עלמא ואשתעבר ומגויה כל עלמא אחון. ות"ה וירעם
בשמים יי ועליון יתן קולו וגו'. כיון דלמר וירעם בשמים יי אמרי כתיב ועליון
יתן קולו הא (יש' אלה) הכא רוח דמדימטת (ועל מה ס"א עלמא) דלתיב דליון
חיוב סלולא אספירו דעלמא ומלמא חמי אחון בגין דתרין דרגין ארטן וארטן חד
ארטן לין וירעם ליה דיעא ודה ארמי ותרויבו חד מסכא דיעא ומסכא רחמי
מעילא לעילא נפקא קול דאשתמע. לבתר דהואו קול נפקא ואשתמע נפק
דיטן וארמי דיעלא ורחמי נפקין ומתפרשן מתמן. וירעם בשמים יי דא כי דיעא
ברמי. ועליון אע"ז דלא אשתכח ולא אתייעד כיון דהואו קול נפק כדן אשתכח
כלא דיעא ורחמי ארטן ועליון יתן קולו כיון דיתן קולו כדן כדד וגחלי א"ס מלת
ואשא. ח"ח בשעתא דאחיליד יהודא מה כתיב (בראשית כ) ותעמוד מלגס בגין
דהא הוא יהודא רביעאה מליטן ארבע דארטן דיתכא עלאה סמכא חד מליטן ארבע
סמכין מה כתיב ביה ויהי בעת ההוא וירד יהודא מלת אחוי דהוה מלכא עלייה.
מאי עטמא בגין דיוסף נחמו ליה לגלרים כדקאמין :

י'ר'א סס יהודה ב"ח א"ש כעניי. ובי כעניי הוא אלה הא אוקמוה חבתייא. ותתד
ותלד בן ויקרא את שמו ער תלת בעין אוו ליה ליהודא ולא אשתחרי
אמר רבי יוסי רבדי אלעזר אמרי כתיב בבבוי דיהודא בקדמיה ויקרא את שמו ער
ובתרין אחרנין כתיב ויקרא את שמו אוון ויקרא את שמו סגל. ח"ל תא חוי הוי
פרשתא רוח עלאה חיוב וכלא חיוב כדקא חוי. וורד יהודא מלת אחוי דהא אשתחרי
סירבא וכתת מדרגא דקפא לנו דרגא אחרת דאכתבר ביה (ב) חויה כד"ל וט' ער
א"ש ערלמי שמו ח"ס. ותתד וקלד בן ויקרא את שמו ער ואיור רע וכלא חד
דליתא מסערה דער רעע. ובגין כתיב ויקרא את שמו ולא כתיב ויקרא שמו.

אשר יקרא את שמו ער תלת בעין אוו ליה ליהודא ולא אשתחרי
אמר רבי יוסי רבדי אלעזר אמרי כתיב בבבוי דיהודא בקדמיה ויקרא את שמו ער
ובתרין אחרנין כתיב ויקרא את שמו אוון ויקרא את שמו סגל. ח"ל תא חוי הוי
פרשתא רוח עלאה חיוב וכלא חיוב כדקא חוי. וורד יהודא מלת אחוי דהא אשתחרי
סירבא וכתת מדרגא דקפא לנו דרגא אחרת דאכתבר ביה (ב) חויה כד"ל וט' ער
א"ש ערלמי שמו ח"ס. ותתד וקלד בן ויקרא את שמו ער ואיור רע וכלא חד
דליתא מסערה דער רעע. ובגין כתיב ויקרא את שמו ולא כתיב ויקרא שמו.

אשר יקרא את שמו ער תלת בעין אוו ליה ליהודא ולא אשתחרי
אמר רבי יוסי רבדי אלעזר אמרי כתיב בבבוי דיהודא בקדמיה ויקרא את שמו ער
ובתרין אחרנין כתיב ויקרא את שמו אוון ויקרא את שמו סגל. ח"ל תא חוי הוי
פרשתא רוח עלאה חיוב וכלא חיוב כדקא חוי. וורד יהודא מלת אחוי דהא אשתחרי
סירבא וכתת מדרגא דקפא לנו דרגא אחרת דאכתבר ביה (ב) חויה כד"ל וט' ער
א"ש ערלמי שמו ח"ס. ותתד וקלד בן ויקרא את שמו ער ואיור רע וכלא חד
דליתא מסערה דער רעע. ובגין כתיב ויקרא את שמו ולא כתיב ויקרא שמו.

זח"א קפו, א

וישב

למחצות ובגין כך אמר למען הליל אותו מידם בגין והבא אתה דמחשם ועקרבים
 חי' איהו דליקא קב"ה ירחיש ליה מיכא ולמומן דחו' דלכחן מוסיעין ליה לבי' וישחויב
 מוטיא אבל כיון דיתמטר בידא דשנאוי זעירין איעין דילכין למחצות ובגין כך אמר
 למען הליל אותו מידם - מידם דיקא ולא כקוב למען הליל אותו וכו' לא אלא אמר
 דרובין יסחויב מן ירייהו וחי' יומם גבובא יומם ובגין כך כתיב וישמע ראובן וילעא
 מידם - ח"ח כמה חסדוסיא דראובן דבגין דיעד דשמשון וחי' שותפותא וחממותא
 וחברותא דהאן קשיא איעין דכד החברו בשכס קעלו כל דטרח (פ"א ל"ג) וחי'
 דקעלו כל דטרח) לא די לון אלא דנעלין גען וסף וכספא והבא וכל בעורי וכל מחיי
 דיקר וכל מאן דלשתכח בקרתא ולא די כל דא אלא דלפיו כל מה דבחקלא נעלו דכחיב
 (בראשית נד) וזה אשר בעיר וזה אשר בשדה לקחו - אמר וזה קרתא דבהא כי האו לא
 אסחויב מנהון אלהמא רביא דא ישול בדייבוי לא ישארון מניה (6) אלהמא בעלמא ועל
 דא אמר עב לאסחובא מנייהו דלא ישארון מניה אסחובותא בעלמא ולא יחזי
 אבא מניה כלום לעלמין - והבא חי' ימות לא יכלין ליה וישתאר כל נופים שלים וחסויב
 ליה לאבא שלים ועל דא למען הליל אותו מידם להסיב אל אבי אפי' דמות האס -
 ובגין כך אמר הילד אינט ולא אמר אינט חי' אלא אמר אינט אפי' מת - ח"ח מתי
 לא סחויב ואיהו לא הוה תמן כד אודבן יוסף דהא כלוה שמשני לאבויאן (3) כל חד
 וחד יומא חד והבאו יומא דראובן הוה ועי' בעא דבהאוי יומא דהוה שמושא דליה
 לא יתאבד יוסף ובג"כ כתיב ראובן אל עבור והנה חין יוסף עבור ויקרב את
 בגדיו - והנה חין יוסף דייקא - אפי' (חי 16) מית דיוסן וחי' אפי' דאסחויב ברו
 אינט ואפילו ראובן לא יעד מהאוי זבינא דיוסף ולא אהגלייא ליה עד האוי זוגא
 דאחגלי יוסף לאחוי - ח"ח כמה גרים ליה לראובן בגין דחוי אשתדל לאחויא ליה
 דשקב מה כתיב (דברים נ) יחי ראובן ולא ימות וגו' דהא בגין דא אפי' דיעד
 דאשתקל בכריותיה מניה וחסויב ליוסף אשתדל לאחויא ליה וזלי משה ואמר יחי
 ראובן ולא ימות וחסויב בעלמא דין וחסויב בעלמא דחיי מתי שמשא בגין דא
 ובגין דעבד השובה מהאוי עבדא - דכל מאן דעבד השובה קב"ה קיים ליה בעלמא
 דין ובעלמא דחיי - ח"ח מה כתיב ויקחו את כהנת יוסף וגו' הוה אוקעותא דבגין דדמוא
 דעבד דחיי לדמוא דב"י - אבל ח"ח אפי' דמנה אחיה כדקא חוי קב"ה מדקדק ברו
 בדייקויא אפילו כמות השערה - יעקב עבד עובדא כדקא ימות במתי בגין דחקיב
 לעבוי אבוי שעיר דחוי סערה דחייא קשיא - ועס כל דא בגין דחויא חקייב
 שעיר וחחס ליה לחבוי דחויא סערה דחייא אשתעס בתיא שעיר אחרא דחקייב
 ליה בני דמא דחייא - בחיוב כתיב (בראשית מ) וזה ערות גדי העוים הגבישה על
 ידיו ועל חלקת טוריו - בגין כך ויעבדו את כהנתו בדם חקייב ליה כחונתא לאשתא
 ליה וכלא דא לקבל דא - ח"ח גרים דכתיב ויהרד יתח חדרה גדולה עד מהר בגין
 כך גרשו ליה דחודי חדרה כהאוי זוגא דכתיב הגר לא כהנתו בגן הוה אס לא
 רבי

(ח) חתיכה כפי חי גלי
 כסוי. (השני):
 (2) יל לני דכספא
 למס עלו רשות דקא
 יעיס יסוי כלם כחוד כסא
 יוסף וכד יסוי דף קשי
 אבד מ"י דמקו וזכור
 (פתי'):
 ה' אוקעותא דבגין דדמוא

והבא אתה דמחשם ועקרבים
 חי' איהו דליקא קב"ה ירחיש ליה מיכא
 ולמומן דחו' דלכחן מוסיעין ליה לבי'
 וישחויב מוטיא אבל כיון דיתמטר בידא
 דשנאוי זעירין איעין דילכין למחצות
 ובגין כך אמר למען הליל אותו מידם
 - מידם דיקא ולא כקוב למען הליל
 אותו וכו' לא אלא אמר דרובין יסחויב
 מן ירייהו וחי' יומם גבובא יומם
 ובגין כך כתיב וישמע ראובן וילעא
 מידם - ח"ח כמה חסדוסיא דראובן
 דבגין דיעד דשמשון וחי' שותפותא
 וחממותא וחברותא דהאן קשיא
 איעין דכד החברו בשכס קעלו כל
 דטרח (פ"א ל"ג) וחי' דקעלו כל
 דטרח) לא די לון אלא דנעלין גען
 וסף וכספא והבא וכל בעורי וכל
 מחיי דיקר וכל מאן דלשתכח בקרתא
 ולא די כל דא אלא דלפיו כל מה
 דבחקלא נעלו דכחיב (בראשית נד)
 וזה אשר בעיר וזה אשר בשדה לקחו
 - אמר וזה קרתא דבהא כי האו לא
 אסחויב מנהון אלהמא רביא דא
 ישול בדייבוי לא ישארון מניה (6)
 אלהמא בעלמא ועל דא אמר עב
 לאסחובא מנייהו דלא ישארון מניה
 אסחובותא בעלמא ולא יחזי אבא
 מניה כלום לעלמין - והבא חי' ימות
 לא יכלין ליה וישתאר כל נופים שלים
 וחסויב ליה לאבא שלים ועל דא
 למען הליל אותו מידם להסיב אל
 אבי אפי' דמות האס - ובגין כך
 אמר הילד אינט ולא אמר אינט חי'
 אלא אמר אינט אפי' מת - ח"ח מתי
 לא סחויב ואיהו לא הוה תמן כד
 אודבן יוסף דהא כלוה שמשני
 לאבויאן (3) כל חד וחד יומא חד
 והבאו יומא דראובן הוה ועי' בעא
 דבהאוי יומא דהוה שמושא דליה
 לא יתאבד יוסף ובג"כ כתיב ראובן
 אל עבור והנה חין יוסף עבור ויקרב
 את בגדיו - והנה חין יוסף דייקא -
 אפי' (חי 16) מית דיוסן וחי' אפי'
 דאסחויב ברו אינט ואפילו ראובן
 לא יעד מהאוי זבינא דיוסף ולא
 אהגלייא ליה עד האוי זוגא דאחגלי
 יוסף לאחוי - ח"ח כמה גרים ליה
 לראובן בגין דחוי אשתדל לאחויא
 ליה דשקב מה כתיב (דברים נ) יחי
 ראובן ולא ימות וגו' דהא בגין דא
 אפי' דיעד דאשתקל בכריותיה מניה
 וחסויב ליוסף אשתדל לאחויא ליה
 וזלי משה ואמר יחי ראובן ולא
 ימות וחסויב בעלמא דין וחסויב
 בעלמא דחיי מתי שמשא בגין דא
 ובגין דעבד השובה מהאוי עבדא -
 דכל מאן דעבד השובה קב"ה קיים
 ליה בעלמא דין ובעלמא דחיי - ח"ח
 מה כתיב ויקחו את כהנת יוסף וגו'
 הוה אוקעותא דבגין דדמוא דעבד
 דחיי לדמוא דב"י - אבל ח"ח אפי'
 דמנה אחיה כדקא חוי קב"ה מדקדק
 ברו בדייקויא אפילו כמות השערה -
 יעקב עבד עובדא כדקא ימות במתי
 בגין דחקיב לעבוי אבוי שעיר דחוי
 סערה דחייא קשיא - ועס כל דא
 בגין דחויא חקייב שעיר וחחס ליה
 לחבוי דחויא סערה דחייא אשתעס
 בתיא שעיר אחרא דחקייב ליה בני
 דמא דחייא - בחיוב כתיב (בראשית
 מ) וזה ערות גדי העוים הגבישה על
 ידיו ועל חלקת טוריו - בגין כך
 ויעבדו את כהנתו בדם חקייב ליה
 כחונתא לאשתא ליה וכלא דא לקבל
 דא - ח"ח גרים דכתיב ויהרד יתח
 חדרה גדולה עד מהר בגין כך גרשו
 ליה דחודי חדרה כהאוי זוגא דכתיב
 הגר לא כהנתו בגן הוה אס לא רבי

דכתיב אלא חסדוסיא דראובן דבגין דיעד דשמשון וחי' שותפותא וחממותא וחברותא דהאן קשיא איעין דכד החברו בשכס קעלו כל דטרח (פ"א ל"ג) וחי' דקעלו כל דטרח) לא די לון אלא דנעלין גען וסף וכספא והבא וכל בעורי וכל מחיי דיקר וכל מאן דלשתכח בקרתא ולא די כל דא אלא דלפיו כל מה דבחקלא נעלו דכחיב (בראשית נד) וזה אשר בעיר וזה אשר בשדה לקחו - אמר וזה קרתא דבהא כי האו לא אסחויב מנהון אלהמא רביא דא ישול בדייבוי לא ישארון מניה (6) אלהמא בעלמא ועל דא אמר עב לאסחובא מנייהו דלא ישארון מניה אסחובותא בעלמא ולא יחזי אבא מניה כלום לעלמין - והבא חי' ימות לא יכלין ליה וישתאר כל נופים שלים וחסויב ליה לאבא שלים ועל דא למען הליל אותו מידם להסיב אל אבי אפי' דמות האס - ובגין כך אמר הילד אינט ולא אמר אינט חי' אלא אמר אינט אפי' מת - ח"ח מתי לא סחויב ואיהו לא הוה תמן כד אודבן יוסף דהא כלוה שמשני לאבויאן (3) כל חד וחד יומא חד והבאו יומא דראובן הוה ועי' בעא דבהאוי יומא דהוה שמושא דליה לא יתאבד יוסף ובג"כ כתיב ראובן אל עבור והנה חין יוסף עבור ויקרב את בגדיו - והנה חין יוסף דייקא - אפי' (חי 16) מית דיוסן וחי' אפי' דאסחויב ברו אינט ואפילו ראובן לא יעד מהאוי זבינא דיוסף ולא אהגלייא ליה עד האוי זוגא דאחגלי יוסף לאחוי - ח"ח כמה גרים ליה לראובן בגין דחוי אשתדל לאחויא ליה דשקב מה כתיב (דברים נ) יחי ראובן ולא ימות וגו' דהא בגין דא אפי' דיעד דאשתקל בכריותיה מניה וחסויב ליוסף אשתדל לאחויא ליה וזלי משה ואמר יחי ראובן ולא ימות וחסויב בעלמא דין וחסויב בעלמא דחיי מתי שמשא בגין דא ובגין דעבד השובה מהאוי עבדא - דכל מאן דעבד השובה קב"ה קיים ליה בעלמא דין ובעלמא דחיי - ח"ח מה כתיב ויקחו את כהנת יוסף וגו' הוה אוקעותא דבגין דדמוא דעבד דחיי לדמוא דב"י - אבל ח"ח אפי' דמנה אחיה כדקא חוי קב"ה מדקדק ברו בדייקויא אפילו כמות השערה - יעקב עבד עובדא כדקא ימות במתי בגין דחקיב לעבוי אבוי שעיר דחוי סערה דחייא קשיא - ועס כל דא בגין דחויא חקייב שעיר וחחס ליה לחבוי דחויא סערה דחייא אשתעס בתיא שעיר אחרא דחקייב ליה בני דמא דחייא - בחיוב כתיב (בראשית מ) וזה ערות גדי העוים הגבישה על ידיו ועל חלקת טוריו - בגין כך ויעבדו את כהנתו בדם חקייב ליה כחונתא לאשתא ליה וכלא דא לקבל דא - ח"ח גרים דכתיב ויהרד יתח חדרה גדולה עד מהר בגין כך גרשו ליה דחודי חדרה כהאוי זוגא דכתיב הגר לא כהנתו בגן הוה אס לא רבי

שמות יד, טז – ואתה הרם את מטן ונמה את ירך על הים ובקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה

ה

בקריעת ים סוף ה'י"ב קריעות – גילוי תורת הנגלה, לעתיד (ישעי' יא, טו) יהי בקיעה ז'¹ נחלים – גילוי תורת הנסתר, וגילוי תורת החסידות ב-י"ט כסלו הוא חיבור שניהם ביחד – י"ב + ז' = י"ט, וביאורו

יש ב' בחי' בתורה, נסתר דתורה, ונגלה דתורה – קבלה ונגלה¹. והתחברותם יחד הוא ענין גילוי אור החסידות, שהוא מה שהנסתר דתורה הסודות היותר עמוקים יושגו בהפשטתן לשכל ע"ד כמו ההשגה דנגלה דתורה. משא"כ קבלה אינה מושגת לשכל אנושי כי היא רק בדרך קבלה ואמונה בלבד. משא"כ גילוי אור החסידות הוא בחי' יותר גבוה מקבלה ונגלה, שלכן בכחה לחבר ב' הבחי' גם יחד, שהנסתר והרז גופא יהי' מושג בנגלה.

והוא ע"ד² מ"ש ורעה אמונה, שהאמונה גופא תהי' בבחי' דעת, וכמו³ והי' אמונת כו' חכמת ודעת. שהפירוש הוא שאמונת גופא תהי' בבחי' חכמת ודעת. וידוע שרז"ל דרשו פסוק זה על תורה במס'⁴ שבת, והיינו הבחי' דתורה המחברת ב' הבחינות יחדו.

ובזה יובן שלגילוי אור החסידות שהוא הבחי' היותר גבוה⁵, התחברות ב' הבחי' יחד, הי' גאולתו ב"ט כסלו, ב"ט דוקא הכולל ב' הבחי' די"ב⁶ דקריעת הים, וז'⁷ דהכאת הנהר, ג'⁸ יחד. לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רכג ואילך

ביאור על הנ"ל:

אף שעיקר גילוי סודות התורה יהי' לע"ל ע"י משיח, ישקני מנשיקות פיהו (שה"ש א, ב בפירש"י) – הרי כבר נתגלה בימי רשב"י וכו' באופן של "הבל" עכ"פ (ראה קה"ר ספי"א. רפ"ב), ובדוגמת מה שגם לפני מ"ת (אצל האבות כו') הי' לימוד התורה באופן של "ריחות" (שהש"ר פ"א, ג (א)).

ועפ"ז יש לבאר מ"ש בלקוטי לוי יצחק (אגרות ע' רכד) שגילוי החסידות שבי"ט כסלו הוא גבוה יותר מגילוי פנימיות התורה כו' שתתגלה ע"י משיח צדקנו (ולכן כהקדמה לזה הי' העלם גדול ביותר), ד"לתורת

¹ בהבא לקמן – ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב סימן קעג.

² תהלים לו, ג. ראה מאמר ד"ה ואתה הצוה ה'תשמ"א (קונטרס פורים קטן ה'תשנ"ב) סעיף ג' (נדפס בתורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט ח"ג עמוד לה ואילך).

³ ישעי' לג, ו.

⁴ ראה שבת לא, א "אמר ר"ל מאי דכתיב (ישעי' לג, ד) והי' אמונת עתיך חוסן ישועות חכמה ודעת וגו', אמונת זה סדר זרעים, עתיך זה סדר מועד, חוסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות. שהתחלה הוא אמונת זה סדר זרעים, והסיום הוא ודעת זה סדר טהרות.

פירש"י: טז ורעים, שעל אמונת האדם סומך להפריש מעשרותיו כראוי. דעת, עדיף מחכמה. וראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א סימן לג.

⁵ ראה גם לקוטי שיחות חלק כו עמוד 388 הערה 36.

⁶ ראה פרקי דרבי אליעזר פרק מב. תורת חיים שמות ח"א (הוצאת תשס"ג) קנח, א. קפה, ג. מאמרי ארמו"ר האמצעי ויקרא חלק א עמוד רכא. ועוד.

⁷ ישעי' יא, טו. ראה תורת מנחם – ספר המאמרים תשי"ז ע' קצט ואילך. ועוד.

⁸ היינו, שלשתם יחד: תורת הנגלה, תורת הקבלה, ו(התחברותם יחד – ע"י) תורת החסידות.

הנגלה הי' מקודם קרי"ס שנקרע ליי"ב קרעים, ולנסתר דתורה שע"י משיח צדקנו יהי' מקודם קריעת הנהר לז' נחלים, וגילוי אור החסידות שלמעלה משניהם הי' הגאולה ביי"ט כסלו, שכולל ב' הבחי' די"ב וז' –

דלכאורה: (א) איך אפ"ל חיבור ב' הבחי' די"ב וז' (גילוי תורת החסידות ביי"ט כסלו), קודם שתהי' הבקיעה לז' עצמה (שזו תהי' רק לע"ל)? (ב) הרי נסתר תורה ישנו גם לפני הבקיעה לז' נחלים (דלעתיד) – אצל רשב"י כו' ומזמן האריז"ל ואילך וכו'?

אלא שגילויי בחי' נסתר שע"י משיח צדקנו נתגלתה כבר באופן של הבל (עכ"פ) בזמן רשב"י וכו', ומזה מובן שברוחניות (עכ"פ) בזמן רשב"י וכו', כבר היתה הקריעה לז' נחלים⁹.

לקוטי שיחות חלק טז עמוד 199 הערה 56

⁹ ובשוה"ג שבלקו"ש שבפנים: "ועד"ז הוא בנוגע איחוד נגלה ונסתר שהי' אצל רשב"י (ראה הנסמן בלקוטי שיחות חלק טז עמוד 39 הערה 45 בשוה"ג). אבל עפ"י שמשווה (בלקלווי"צ שם) הגילוי דיי"ט כסלו לקריעה לז' נחלים דלענו"ד, אולי אפ"ל שגילוי תורת החסידות ביי"ט כסלו הוא לא רק באופן של "הבל" (כרשב"י כו'), כ"א שכבר "ניתן" ונמשך למטה ע"י אדמו"ר הזקן (אף שגם תורת החסידות שבתורתו של משיח תהי' באופן נעלה מאשר עתה – שה"ז לימוד ע"ד ראי' (עיין ש' האמונה פ"ס)) ולכן לע"ל יש צורך בהקדמה (דבקיעה בפועל – שהיא הקדמה) רק לנסתר דתורה (שבתורתו של משיח) – בקיעה לז' נחלים – ולא לתורת החסידות (ענין של "יי"ט") – כי תורת החסידות כבר נמשכה ע"י אדה"ז".

שמות 10. כט – ראו כי ה' נתן לכם השבת על כן הוא נתן לכם ביום הששי לחם יומים שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי

לא

רמז בתוכן ואתיות "עירוב" שהוא בחי' "תפארת" – פעולתו הוא לערב ביחד, לעשות את המקום שמחוץ לתחום (בחי' גבורה) שיהא בתוך התחום (בחי' חסד)

ענין העירוב¹⁰ ופעולתו הוא לעשות את המקום שמחוץ לתחום שיהא בתוך התחום.

והיינו, שהתחום מתחיל ממקום העירוב, א"כ פעולתו דהעירוב הוא לחבר ולערבב שלכן נק' עירוב מלשון תערובות, לערב את המקום שעד התחום עם המקום שמחוץ לתחום שיהא גם הוא נחשב בתוך התחום, והיינו המקום שמחוץ לתחום הוא מקום¹¹ הרבוי והפירווד, וזהו שהוא מקום הקליפות, וע"י העירוב עושין התאחדות בהרבוי שיהא נחשב כאילו הוא בתוך התחום¹².

זהו מה שעירוב קאי על בחי' תפארת¹³ המערב חסד ע"ב עם גבורה¹⁴ רי"ו כמ"ש במאורי אור מע' עירוב¹⁵ ע"ש, כי המקום שעד התחום שהוא סטרא דקדושה הוא בחי' חסדים. והמקום שמחוץ לתחום שהוא מקום הקליפות,

הנה הקליפות יניקתם הוא רק מגבורות כידוע בענין¹⁶ פרה דקבילת מן שמאלא, הנה העירוב שהוא תפארת המערב חסד עם גבורה ממתיק את הגבורות והדינים שיינקו משם החיצונים, שלא יינקו משם ויוחזרו הגבורות

¹⁰ מבאר ביסמין זה כמה פרטים ב"עירוב", והם:

א) ה"פירוש" של התיבה עצמה "עירוב".

ב) מרומו ענין ה"עירוב" גם בה"גימטריא" ה"כללי" של האותיות "עירוב".

ג) בהג"ל, מרומו ענין העירוב גם בה"גימטריא" ה"פרטי" של האותיות "עירוב".

ד) מרומו תוכן ענין ה"עירוב" גם בה"סדר" של האותיות.

¹¹ ראה תניא סוף פרק לג.

¹² ראה לקוטי שיחות חלק יא עמוד 70 ואילך.

¹³ ראה תורת מנחם – ספר המאמרים ה'תש"כ ע' קפה וז"ל: עירוב רשויות, ענינו קו האמצעי, תפארת, שענינו בעבודת האדם הוא מדת הרחמים, שמצדה נמשכת השפעת החסד גם במקום כזה שמצד מדת הגבורה לא היתה יכולה להיות השפעת החסד, ונמצא, שזהו ענין שאין עליו מנגד, והיינו לפי שענינו של קו האמצעי (קו התפארת), שכולל הן את הטעמים דקו הגבורה והן את הטעמים דקו החסד, ולאח"כ אז לידי הכרעת המסקנא באופן של החלטה אחת הכוללת את ב' הקוים. וזהו כללות הענין דעירוב רשויות, כמרומו גם בתיבת עירוב שהיא תיבה אחת שכוללת האותיות ע"ב רי"ו, ע"ב בגימטריא חסד (ולמעלה יותר, כידוע ששם ע"ב הוא בחכמה, מקור החסד, ולכן חסד עם הכולל בגימטריא חכמה), ורי"ו בגימטריא גבורה (כולל גם בינה שהיא שורש הגבורה), ותיבת עירוב שכוללת שניהם הו"ע קו האמצעי, דעת ותפארת, שמאחד (חכמה ובינה, ואח"כ גם) חסד וגבורה. עי"ש.

¹⁴ גבורה, רי"ו: ראה עוד בזה ש"גבורה" מספר רי"ו – לעיל סימן י. לקמן סימן לב. מה. נו.

קג.

¹⁵ מאורי אור אות ע' סעיף כז וז"ל: עירוב נק' תפארת המערב חסד ע"ב גבורה רי"ו וזהו עירוב. עי"ש. ראה הערה 11.

וראה שם ביאיר נתיב וז"ל: סוד עירוב, עיין כוונת של ערב שבת ענין עירוב, ועיין בת"ז ריש תיקון כ"ד וז"ל ערב איהו עמודא דאמצעית'. עי"ש.

¹⁶ ראה זהר חלק ג' דף קפ, ב. לקוטי תורה פ' וקנת ג. ג. לקוטי שיחות חלק כה עמוד 79.

לסטרא דקדושה להתחבר בהחסדים ולהתכלל בהם, שיהא נחשב המקום הזה ג"כ בתוך התחום דקדושה.

ע"ד כמו שהלויים¹⁷ מתחברים ונכללים בכהנים, והחסדים יקיפום מסביב, שלא יהא יניקה מהגבורות משום צד, לא מפנים ולא מאחור כמא¹⁸ והסר שטן מלפנינו ומאחרינו. וכמו¹⁹ ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת.

זהו מה שבתוכת עירו"ב, הע"ב²⁰ חסד מקיף את רי"ו גבורה מפנים ומאחור.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש סוף עמוד שמו

¹⁷ ראה אור התורה פ' קרח (במדבר כרך ב) ע' תשכ.

¹⁸ ברכת השכיבנו – תפילת ערבית.

¹⁹ עמוס ב, ט.

²⁰ אותיות ע"ב ב"ג'מטריא" חסד (72). אותיות רי"ו ב"ג'מטריא" גבורה (216). ומדוייק סדר

האותיות, ד"חסד" מקיף ה"גבורה" כדי להמתיקו.

שמות י"א, א – בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני

נ ז

"בחדש השלישי", ביאור מעלת "השלישי" – חודש השלישי סיון מתן תורה, ו"מסירת נפש" על קיום התורה ה' בחודש השלישי כסלו, וכן הגם דנסתר דתורה "ט כסלו" מספר השלישי רומז על ענין התיקון², וזהו שמשעה שעל ידו נתנה התורה ה' שלישי לבטן, וכן בהאבות יעקב הוא³ הבחיר, ומטתו שלימה⁴, ובבני יעקב השלישי לוי⁵ הוקדש לעבודת ה'.
וכן בחדשים החודש השלישי⁶ רומז על ענין התיקון, וזהו שמתן תורה ה' בחודש השלישי – סיון, שהוא שלישי מניסן.

- (¹) מבאר ומרמז מעלת מספר "השלישי" – בחי' תיקון, ומקשר כמה דברים ביחד, והם:
(א) מספר "שלישי" עצמו מורה על בחי' תיקון.
(ב) משה ה' "שלישי" לבטן.
(ג) יעקב – בחיר האבות – ה"שלישי".
(ד) לוי – שהוקדש לעבודת ה' – ה"שלישי".
(ה) חודש סיון – מתן תורה – ה"שלישי".
(ו) חודש כסלו ה"שלישי" – מסירת נפש על תורה, נס חנוכה.
(ז) הגם דחנוכה בחודש כסלו ה"שלישי" היו ע"י כהנים משבט לוי ה"שלישי" לבטן.
(ח) חודש כסלו ה"שלישי" – גילוי פנימיות התורה – י"ט כסלו.
ראה גם לקמן סימן סג. ט.

(²) ראה תורה אור ויש פרשת וישלח כד, ד וז"ל: ידוע שעיקר ההפרש בין עולם התהו לעולם התקון, שבעולם התהו היו הספירות מפורדים זה תחת זה אבל בעולם התקון הם בצירוף קוין דהיינו ג' קוין ימין ושמאל ואמצע שהקו האמצעי הוא המחבר ומייחד ג"כ ב' הקוין דימין ושמאל להיות מתכללים יחד כידוע דתפארת הוא הממוצע בין חו"ג ומחברים יחד, ולכן ישראל שהם בבחי' התקון אומרים ג' פעמים קדוש דוקא וכתוב בהם ג"כ והייתם לי סגולה שהסגול"ל הוא ג' נקודות בחינת ימין ושמאל ואמצע כו' אבל בעולם התהו שהיו בבחי' פירוד זה תחת זה ולא נתיחדו יחד, ה"ז רק בחי' ב' קוין שהחסד הוא בפ"ע והגבורה הוא בפ"ע.

וכמ"ש ביאור הדברים במ"א שהענין הוא לפי שבתהו היו האורות מרובים והכלים מועטים ולכן מצד קוטן הכלי לפ"ע האור ע"כ אין הכלי יכולה להכיל ב' הפכים חו"ג יחד עד"מ באדם מי ששכלו קטן לא יכול ב' הפכים כלל אלא אם יטה שכלו לזכות לא ימצא אז שום שכל לחוב ולא יסבול שום נטי' לחוב בלבד אלא רק טוב וחסד בלבד. ובהיפוך כאשר יטה לחוב לא יסבול כלל נטי' לזכות ונמצא אינו אלא בקו א' תמיד פעמים בקו הימין לזכות ופעמים בקו השמאל לחוב והרי הקוין מפורדים שכשהוא בבחי' חסד לא יוכל לסבול בחי' דין וכן להיפוך, וזהו הנק' בחינת ב' קוין שהחסד הוא בפני עצמו והגבורה בפני עצמה.

אבל בתקון שהתפארת מכריע בין חו"ג היינו שגם בשעת הדין יוכל להיות ג"כ נטי' לזכות וכן להיפוך, לפי שבתקון האורות מועטים והכלים מרובים נמצא הכלי רחב לקבל גם ב' הפכים, וכמו באדם שדעתו רחבה יוכל לסבול ב' הפכים יחד וישכנו במוחו ולבו שמצד זה יש סברא לזכות אע"פ שמצד אחר יש סברא לחוב כו' והרי בתקון מתייחדים חו"ג יחדו וזהו ענין ג' קוין. ע"ש.
וראה תורת מנחם התועודיות ה'תשמ"ו חלק ב' עמוד 277 (מובא לקמן סימן ס הערה 52). חלק יז (תשט"ז חלק ג) עמוד 14. לקמן סימן סג. סד. סה. טו. ועוד.

(³) ראה בראשית רבה ריש פ"ו "הבחור שבאבות זה יעקב, שנא' (תהלים קלה, ד) כי יעקב בחר לו י-ה". זר חלק א' דף קט"ב. ב. שער הפסוקים להאריז"ל תולדות כז, כה.

(⁴) ויקרא רבה פ"ל, ה. ראה אור התורה פרשת תולדות (בראשית כרך ו) וטעם, א ואילך.

(⁵) במדבר ג, יב. יג. ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סימן לב טעם שהקב"ה קראה שמו, משא"כ שאר השבטים. ועייג"כ סימן לא שם.

(⁶) ראה לקוטי שיחות חלק ח עמוד 233 ואילך. תורת מנחם התועודיות ה'תש"נ חלק ג עמוד 205 ואילך. ועוד.

והחודש השלישי מתשרי הוא כסלו⁷, ומסירת נפש על קיום התורה והמצוה הי' בכסלו, כי היונים רצו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך, והנס דחנוכה הי' ע"י הכהנים משבט לוי הבן השלישי, והוא על נגלה דתורה.

וכן הנס על נסתר דתורה הי' בכסלו – חודש השלישי.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד ריז

⁷ ראה לקוטי שיחות חלק א עמוד 75 (סעיפים טז. יז). תורת מנחם התוועדויות ה'תשנ"א חלק א עמוד 353 ואילך. ה'תש"ג חלק א' עמוד 382 ואילך. ה'תשמ"ז חלק א' עמוד 528. שיחות קודש ה'תשמ"א ש"פ תבוא סעיף יט. ועוד.

שמות י"ה – ועתה אם שמעו תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ

ס ג

ביאור מאהז"ל (פסחים סח, ב) "ר' יוסף בעצרת עבדו לי עגלא תילתא" – בחג השבועות הוא הנישואין בין הקב"ה ובנ"י – עולם התיקון

ר' יוסף¹ ביומא דעצרתא אמר, עבדו לי עגלא תילתא.

פסחים סח, ב

תילתא. שלישי לבטן ומובחר הוא.

עביד ל'י. הי' מצוה לאנשי ביתו להכין לו סעודה.

רש"י

רב² יוסף בעצרת עביד עגלא תלתא, תלתא דוקא, והעושה הוא רב יוסף.

דבחג השבועות³ הוא הנישואין של הקב"ה לישראל, והו"ע עולם התיקון, ובתיקון הוא ג'⁴ קוויין.

¹ [תרגום ללה"ק]: ר' יוסף ביום טוב של שבועות אמר לאנשי ביתו, הכינו לי עגל שלישי לבטן, שנולד השלישי, דמובחר הוא ביותר.

² מבאר כאן כמה שאלות, והם:

א) מה קשר הבקשה, לר' "יוסף" דוקא?

ב) למה ביקש ר' יוסף "תילתא" דוקא, מהו הכוונה "שלישי" לבטן דוקא?

ג) מה הטעם, דוקא "בעצרתא" – בחג השבועות שביקש "עגלא תילתא"?

³ תענית פרק ד משנה ח "ביום חתונתו זה מתן תורה". ראה סידור עם דא"ח קלו, ד [בהוצאת תשע"ט – רד, ד]. מאמרי אדמו"ר הוקן על פרשיות התורה חלק ב' עמוד תתקט. מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ע' ריט. ויקרא חלק א' ע' דש. במדבר חלק ב' ע' תיט. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ד סימן לא. ועוד.

⁴ ראה תורת מנחם התועודיות ה'תשמ"ו חלק ב עמוד 277 וז"ל: החילוק שבין מספר ב' לג' הוא החילוק שבין עולם התורה לעולם התיקון.

ביאור הענין:

מספר ב' מורה על עולם התורה, כידוע שעולם התורה הוא בב' קוין, וכפי שמצינו שכאשר יעקב הלך לפגוש את עשו, אזי "ויחץ את העם גו' לשני מחנות" (וישלח לב, ח), "מאחר שבתורה היו רק ב' קוין. . הוצרך יעקב לעשות עצמו ג"כ בדיוגמא זו" (תו"א וישלח כד, ד – מובא לעיל ס"ז נז הערה 2. בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סימן נח הערה 8. ובכ"מ):

ומספר ג' מורה על עולם התיקון, כידוע שעולם התיקון הוא בג' קוין, ובלשון המשנה (אבות פ"א מ"ב): "על שלשה דברים העולם עומד", וכפי שמצינו שב"ד צריך להיות שלשה דוקא (ריש מס' סנהדרין. וראה רמב"ם הל' סנהדרין פ"א ה"ד), קדושי אשה (כנסת ישראל) לבעלה (הקב"ה) – "בשלשה דרכים. . בכסף בשטר ובביאה" (ריש מס' קידושין. וראה הל' אישות פ"א ה"ב), שהם כנגד ג' הדברים שעליהם העולם עומד (כש"ט ס"י. לקו"ת בשלח א, רע"ג. ובכ"מ): בכסף – גמ"ח, ובשטר – אותיות התורה, ובביאה – עבודת התפלה, שעל ידה נעשה החיבור והיחוד כו', וכיו"ב בשאר עניני קדושה שהם במספר ג', עולם התיקון.

וזהו גם טעם החילוק בין "האשה נקנית בין" שלשה" דרכים" לקונה את עצמה בשתי דרכים – כי: "האשה נקנית" הו"ע של בנין ותיקון, ולכן, נעשה הדבר ב"שלשה דרכים", בהתאם לכך שעולם התיקון הוא בג' קוין. אבל "קונה את עצמה" הו"ע של הרס וחורבן, ולכן, נעשה הדבר ב"שתי דרכים", בהתאם לכך שעולם התורה הוא בב' קוין. ע"ש.

והיינו⁵ אוריין תלתאי ועם תלתאי, ולנגד המשכת ג' בחי' שבתורה מהקב"ה – אוריין תלתאי, יש בהמקבל דישראל ג' כ"ג בחי' – עם תלתאי, והייתם לי סגולה, סגול דוקא⁶, ג' נקודות.

ויוסף⁷ הוא בחי' יסוד⁸, המייחד ז"א ונוקבא, וכמו"כ בשבועות נשואי הקב"ה (ז"א) עם בני"י (מלכות)⁹.

מלקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רעח

ראה גם לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש ריש עמוד תטז. שיחות קודש ה'תשל"ד ש"פ תולדות סעיף ב. ה'תשל"ה ש"פ משפטים סעיף ה. ה'תשל"ח ש"פ חוקת סעיף כג. ה'תשמ"א ש"פ בהעלותך סעיף נד. ספר המאמרים תשל"ד עמוד 42.

⁵ שבת פח, א. "ברין רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי ביחא תליתאי", ע"ש. ראה תו"מ התוועדיות חלק יז עמוד 11 ואילך. לקמן סימן נח. נט. סוף סי' ס. לקוטי שיחות חלק ח עמוד 232 ואילך.

⁶ ראה תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט חלק ג עמוד רכט, וז"ל: בחינת סגול (שיש בו ג' נקודות) רומז על עבודת הבירורים (היינו ירידת המלכות למטה לברר בירורים), ועי"ז בחינת סגולתא (שגם בסגולתא יש ג' נקודות), בחינת סגולה. כמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים, דע"י הבירור שמבררים מכל העמים, עי"ז והייתם לי סגולה. זהו שאמר יהונתן לדוד ושלשת* תרד מאד (שמואל-א ב, יט), שע"י היידידה לבחינת סגול לברר בירורים יתעלה לבחינת סגולתא וסגולה, ע"ש. (ראה לקמן סי' ס הערה 54).

* ראה גם ספר המאמרים תקס"ז ע' נו. סב ואילך. אור התורה בראשית כא, ב ואילך. שיר השירים קמא-ב. ועוד.

⁷ יוסף: מבאר ומקשר השם "יוסף" עפ"י מאחז"ל "שקמא מילתא היא". ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. זהו חלק א דף ו, א. חלק ב קעט, ב.

⁸ יוסף הוא בחי' יסוד: ראה זהו חלק א' דף נט, ב "יוסף בגין דנטיר לוי' לברית זכה דאקרי צדיק". וראה בתורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד רנג, וז"ל: "יוסף – יסוד, הי' לו נסיון עם פוטיפר, והנסיון הי' בזנות שהוא באבר היסוד ע"ש. ובהערות לזהו בראשית עמוד רפד: "שיוסף בחי' יסוד מספרו ו' פעמים הוי' כי הוא המדה השישית".

וראה תורת מנחם התוועדיות ה'תש"נ ח"ד שיחות ש"פ בלק עמוד 15, ובהערה 21 וז"ל: "שיוסף הוא בחי' יסוד דאצילות, שענינו הוא להביא ולהמשיך בחי' אצילות (האבות) בכי"ע – ראה ביאורי הזהר מאדמו"ר האמצעי ויחי כט, ד ואילך [ובהוצאה החדשה – עה, ד ואילך]. אור התורה ויחי תתקצא, א ואילך. תתשכא, א ואילך. ע"ש.

תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט חלק ב עמוד רו. רטו. חלק ד עמוד קו ואילך. ועוד.

⁹ ראה לקוטי שיחות חלק טז עמוד 211 ואילך, ביאור המאחז"ל, והקשר להסוגיא שם בפסחים דכו"ע מודים דבעצרת בענין לכס – יחוד תחתונים ועליונים ע"ש. וראה גם לקוטי שיחות חלק ב ע' 560. חלק ג ע' 887. ועוד.

שמות יט, ה – אנכי ה' אלקיך וגו'

1 פ

ביאור מש"כ על תורה "יעשה שלום לי" – קאי על נגלה דתורה, "שלום יעשה לי" – קאי על פנימיות דתורה

א"ר אלכסנדרי כל העוסק בתורה לשמה, משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה שנאמר (ישעי' כז, ה) אוי יִחְזִיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

סנהדרין צט, ב

מעוזי, תורה.

שלום שלום, תרתי זימני אחד מלמעלה ואחד למטה.

רש"י

שנאמר או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי²,

הנה כתיב כאן ב' פעמים שלום, הוא, כי העסק בתורה צ"ל פעמיים, שיחזור תלמודו שנית, פעם ראשון בנגלה ופעם שני בנסתר, ולכן כתיב ב"פ שלום.

ונגלה דתורה³ הוא העסק בבירור הניצוצין, בחי' עץ הדעת⁴ טוב ורע, שצריך מתחלה להסיר את הקליפות המעלימים ומכסים והו"ע הקושיות,

¹ פירוש הפסוק, הנביא ישעי' אומר, שאם ישובו בני" מדרכם הרעה, ויחזיקו "במעוזי" היא התורה, אז יהי' שלום: ומבאר כאן "ארבעה" שאלות:

(א) מהו הב' פעמים "שלום" בפסוק?

(ב) למה בתחלה כתוב "יעשה שלום לי", ואח"כ מהפך הסדר "שלום יעשה לי"?

(ג) מהו הדיוק "כל העוסק בתורה לשמה"?

(ד) מהו החילוק בין "פמליא של מעלה" ו"פמליא של מטה"?

² ראה גם לקמן סימן פז. פח.

³ ונגלה דתורה: ראה קונטרס עץ החיים (לאדמו"ר מוהרש"ב) סעיף יא וז"ל: ברע"מ פ' נשא דקכ"ד ע"ב דתושבע"פ היא אילנא דטו"ר. אמנם אין הכוונה על התורה עצמה שהיא ח"ו בחי' אילנא דטו"ר אלא מצד ההתלבשות שלה וכמ"ש באגה"ק (סי' כו) על מא' רע"מ הנ"ל כי הלכות התורה נתלבשו בדברים גשמיים כו' המחליף פרה בחמור ושנים אוהזין בטלית, כל כן ההלכות הם בדברים הגשמיים וכשולמד ההלכות ה"ה עוסק בענינים גשמיים יכול להיות בבחי' יש ודבר ויכול לשכוח על ה' נותן התורה וישכח שהיא חכמתו ורצונו ית' כו'. ומשו"ז נק' אילנא דטו"ר לפי שהמברר מתלבש בלבושי המתברר ונק' ע"ש המתברר כו' . .

סעיף יג) והנה עץ החיים הוא בחי' פנימיות התורה וכמ"ש ברע"מ דפ' נשא ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר זוהר כו'. ובאגה"ק בביאור מא' הנ"ל בסופו למטעם מאילנא דחיי שהיא פנימיות התורה והמצוה כו'. והענין הוא דהנה . . בפנימיות התורה שלא נתלבשה בלבושים גשמיים שהרי היא מדברת מענינים רוחניים בסדר ההשתל' ובענינים אלקות בכלל וגם השכל וההשגה בזה ה"ה השגה רוחנית ונרגש בה האור האלקי וכל ענינה הוא לידע את ה' ולבוא לידי אהויו" . . ולכן פנימיות התו' היא בחי' עה"ח שהיא גילוי אלקות והיא המביאה ללב שלם היינו לאהויו"ר שהוא העיקר בכל עסק התורה והמצות כו'.

ומשו"ז נתגלה עיקר פנימיות התורה בדורות האחרונים דוקא וכמ"ש באגה"ק סי' כ"ו הנ"ל בשם האריז"ל דדוקא בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכ' . . ולכן מצוה וחובה על כאו"א ללמוד פנימיות התורה. עיי"ש כל הביאור.

⁴ ראה לקוטי לוי יצחק, ליקוטים על תנ"ך ומאחז"ל ע' קכט וז"ל: הנסתר דתורה, פנימיות התורה נקרא טוב עץ החיים שכולו טוב, משא"כ הנגלה דתורה מתלבשת בעץ הדעת טוב ורע כו', ועיין באגה"ק בר"ה ברע"מ פרשת נשא כו' ע"ש.

ואח"כ מתגלה השלום, והוא כמו בחי' ורב⁵ שלום, שמבחי' ורב ריבוי ופירוד עושה שלום.

(והיינו מתחלה הוא בחי' מלחמה, מלחמתה של תורה, ואח"כ נעשה אהבה, וכמ"ש⁶ בספר מלחמות ה', את והב (אותיות ואהבת) בסופה, וכך⁷ לא יבושו כי ידברו את אויביו בשער, וכדאיתא⁸ בקידושין דף ל' ע"ב),

זהו יעשה שלום לי, מתחלה יעשה דהיינו שמתקן ומעביר את החויא שהם הקליפות המעלימים, ואח"כ הוא שלום,

ואח"כ הוא העסק דנסתר דתורה, יינה של תורה ששם אין מלחמה ועסק הביוריים, והוא המשכה מבינה⁹ לז"א, שם קדים שלום, שלום יעשה לי. ועיין לקמן [בזהר] בפ' ויקרא די"ד¹⁰ ע"ב ע"ש.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד קפט

וראה תניא אגרת הקדש סימן כו (קמב, א ואילך). אור התורה (בראשית כרך ג) פ' נח תקצז, ב ואילך. ספר המאמרים – יו"ט של ר"ה ה'תרס"ו (הוצאת תשע"א) עמוד קיד. ועוד.

⁵ ישע' נד, יג. ראה ער"ז לעיל סימן לט הערה 19.

⁶ ל' הכתוב – במדבר כא, יד "על כן יאמר בספר מלחמת ה' את נהב בסופה".

⁷ תהלים קכז, ה.

⁸ "אמר רבי חייא בר אבא אפי' האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה בשער אחד נעשה אויבים זה את זה ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנא' את והב בסופה, אל תקרי בסופה אלא בסופה" ע"ש.

⁹ פירוש: תורה בבחי' בינה הוא נסתר דתורה, תורה בבחי' ז"א (המדות) הוא נגלה דתורה (ראה הנסמך בסוף הערה 4), וכשולמד תלמודו (נגלה) בפעם שני עפ"י "נסתר" דתורה, אזי הוא "המסוכת" בינה (נסתר) לז"א (נגלה).

ראה גם לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר שמות-דברים ע' תנו (לקמן סי' פז) וז"ל: מ"ש על תורה או יחזיק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. ב' בחי' שלום. הוא יחוד חו"ב ויחוד זו"ג. ועיין בלקו"ת [מטות פו, ב] בהביאור דהחלצו ע"ש.

ו"ל ע"י נגלה דתורה הוא המשכה מיסוד ז"א במל', בחי' והנגלות ו"ה נגלות, וע"י נסתר דתורה הוא המשכה מיסוד אבא בבינה, בחי' הנסתרות לה' אלקינו. ע"ש.

¹⁰ וז"ל: (ישעיה כז, ה) או יחזיק במעווי (אם יחזיק בתורתי הנקראת עזו, אז) יעשה שלום לי שלום יעשה לי. (רשואל) תרין שלמין אמאי הכא (למה כתוב כאן בפסוק זה שתי פעמים מלת שלום, ומשיב) אלא (מש"כ) יעשה שלום לי (היינו) דאשרי דכר ונוקבא (משרה ומיחד את זו"ן), שלום יעשה לי (היינו) דמתברכאן אבהו (שמתברכים האבות שהם אב ואם – חכמה ובינה).

(רשואל) מאי איכא בינייהו (מה ההפרש בין יחוד זו"ן שמקדים עשיה לשלום, שאמר יעשה שלום לי, וביחוד או"א מקדים שלום לעשיה, שאמר שלום יעשה לי), אמר רבי יוסי כד מתברכאן אבהו (כשמתברכים ומתיחדים או"א אז כתוב) שלום יעשה לי (דהיינו) דאקדים שלמא בכלה (שמקדים את השלום), ובגין כך שלום קדים (לכן שלום קדים לעשיה).

(ומש"כ) יעשה שלום לי (שואל) מאי טעמא לא אקדים שלום הכא (מה הטעם שלא הקדים כאן מלת שלום, ומשיב) אלא בגין דיתעבר חויא דשריא בנוקבא בקדמיתא וכו' (אלא לפי שצריכים להשתדל שיסתלק תחילה הנחש – מעץ הדעת טוב ורע – השורה ואחוז בנוקבא), ויית דכורא למשרי באתוריה (ויבא הזכר שהוא ז"א להתייחד עם המלכות), ובגין כך יעשה אקדים ולבתר שלום (לכן הקדים עשיה תחילה, שצריכים תחילה להפריד ממנה את אחיות הקליפה, ואח"כ יבא ז"א להתייחד עמה. (רמ"ק שער' ומפרשים)). ע"ש.

צ

ביאור סיפור בזהר (ח"א דף קצ, א). אופן לימוד התורה דרבי חיאי ותלמידיו, ומבאר ומתירן יותר מ"עשרים" שאלות ודיוקים – עפ"י מש"כ בתניא פרקים לט, מ.

זכאין! אינון צדיקאי דינדי ארחוי דקדשא ברין הוא למיזל בהו, בגין דאינון משתדלי באורייתא יממא וליליא, דכל מאן דאשתדל באורייתא יומי ולילי, אחסין תרין עלמין, עלמא עלאה ועלמא תתאה וכו'.

דקא² רבי חיאי פד אמתא מהתם לארעא דישראל, קרא באורייתא עד דהוו אנפוי נהירין כשמשא, וכד הוו קיימין קמיה כל אינון דלעאן באורייתא, הנה אמר דא אשתדל באורייתא לשמה, ודא לא אשתדל לשמה, ונהה צלי על ההוא דאתעסק לשמה דליהוי הכי תדיר, ויזכי לעלמא דאתי, וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה דיייתי לאתעסקא בה לשמה, ויזכי לחיי עלמא.

יומא³ חד חמא חד תלמיד דהנה לעי באורייתא ואנפוי מוריקן, אמר ודאי מהרהר בחטאה איהו דנא, אחיד ליה לקמיה ואמשיף עליה במלין דאורייתא, עד דאתיישב רוחיה בגויה, מן ההוא יומא ולהלאה שוי על רוחיה דלא ירדף בתר אינון הרהורין בישין, וישתדל באורייתא לשמה.

ספר הזהר חלק א דף קצ, א

רבי חיאי⁴ כד אתא מהתם לארעא דישראל, קרא באורייתא עד דהוו אנפוי נהירין כשמשא וכו'.

¹ [תרגום ללה"ק]: זכאין אינון צדיקאי דינדי ארחוי דקדשא ברין הוא למיזל בהו (אשריהם הצדיקים שהם יודעים ללכת בדרכיו של הקב"ה), בגין דאינון משתדלי באורייתא יממא וליליא (לפי שהם משתדלים בתורה יומם ולילה), דכל מאן דאשתדל באורייתא יומי ולילי אחסין תרין עקמין (כי כל מי שמשתדל בתורה יום ולילה יורש שני עולמות), עלמא עלאה ועלמא תתאה וכו' (עולם העליון ועולם התחתון).

² [תרגום ללה"ק]: דקא רבי חיאי כד אמתא מהתם לארעא דישראל (כי רבי חיאי כשבא מבבל לארץ ישראל), קרא באורייתא עד דהוו אנפוי נהירין כשמשא (למד בתורה עד שהיו פניו מאירות כהשמש), וכד הוו קיימין קמיה כל אינון דלעאן באורייתא (וכשהיו עומדים לפניו כל אלו שלמדו בתורה), הנה אמר דא אשתדל באורייתא לשמה (היה אומר זה השתדל בתורה לשמה), ודא לא אשתדל לשמה (וזה לא השתדל לשמה), ונהה צלי על ההוא דאתעסק לשמה דליהוי הכי תדיר ויזכי לעלמא דאתי (והיה מתפלל על זה שעוסק בתורה לשמה שיהיה כן תמיד ויזכה לעולם הבא), וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה דיייתי לאתעסקא בה לשמה, ויזכי לחיי עלמא (והתפלל על זה שלא עסק בה לשמה שיבא לעסוק בה לשמה, ויזכה לחיי עולם).

³ [תרגום ללה"ק]: יומא חד חמא חד תלמיד דהנה לעי באורייתא ואנפוי מוריקן (יום אחד ראה תלמיד אחד שהיה לומד תורה ופניו היו מוריקות), אמר ודאי מהרהר בחטאה איהו דנא (אמר ודאי זה הוא מהרהר בחטא), אחיד ליה לקמיה ואמשיף עליה במלין דאורייתא עד דאתיישב רוחיה בגויה (העלה אותו לפניו והמשיך אותו בדברי תורה עד שנתישב רוחו בקרבו), מן ההוא יומא ולהלאה שוי על רוחיה דלא ירדף בתר אינון הרהורין בישין, וישתדל באורייתא לשמה (מאז יום ולהלאה שם על רוחו ר"ל קבל על עצמו שלא ירדף אחר הרהורים רעים, וישתדל בתורה לשמה).

⁴ בסימן זה מבאר בלשון הזהר יותר מ"עשרים" שאלות ודיוקים, דכל תיבה ותיבה מדוייק בתכלית, והם:

(א) "רבי חיאי כשבא מבבל לא"י, למה הי' הסיפור הזה דוקא עם "רבי חיאי"?

(ב) "קרא באורייתא עד דהוו אנפוי נהירין כשמשא" (למד בתורה עד שהיו פניו מאירות כהשמש), מהו הענין ד"פניו" האירו?

(ג) בהמשך לשאלה ב, מה הענין "שהיו פניו מאירות כהשמש" דוקא?

(ד) בהנ"ל, למה היו פניו מאירות כהשמש כשלמד תורה של ארץ ישראל דוקא – כשבא מבבל לארץ ישראל?

ה) כתוב בהמשך הסיפור "וכד הוו קיימין קמי" כל אינון דלעאן באורייתא" (וכשהיו עומדים לפני כל אלו שלמדו בתורה), מהו הדיוק "הוו קיימין קמי" – כשהיו עומדים לפניו, למה לא כתוב "וכד הוו קמי", מהו הדיוק "קיימין" – "עומדים"?

ו) יבואר דיוק הלשון "כל אינון דלעאן באורייתא", ולא כתוב "הוו קיימין קמי" אינון דלעאן באורייתא, מהו הריבוי "כל"?

ז) כתוב "הוה אמר דא אשתדל באורייתא לשמה ודא לא אשתדל לשמה" (הי אומר זה השתדל בתורה לשמה וזה לא השתדל לשמה), דיוק הלשון "ודא לא אשתדל לשמה" היינו דלא השתדל לשמה, אבל אינו כתוב "ודא אשתדל שלא לשמה" דלמד ש"לא לשמה", היינו דיש מציאות אדם הלומד באופן שלא השתדל לשמה, אלא שלמד בסתם, ועדיין אינו נקרא שלמד שלא לשמה, מהו הביאור?

ח) "והוה צלי על ההוא דאתעסק לשמה דלהוי הכי תדיר" (והי מתפלל על זה שעוסק בתורה לשמה שיהי כן תמיד), למה התפלל על התלמיד שלמד לשמה שיהי כן תדיר, מהיכי תיתי שלא יהא כן, שצריך להתפלל על זה?

ט) בהמשך לשאלה ח', "והוה צלי על ההוא דאתעסק לשמה דלהוי הכי תדיר ויזכי לעלמא דאתי" (והי מתפלל על זה שעוסק בתורה לשמה שיהי כן תמיד ויזכה לעולם הבא), דמשמע מלשון הזהר, דדוקא עיי "דלהוי הכי תדיר" (שיהי כן תמיד) אז יזכה לעולם הבא, והיינו דזה התלמיד "עסק לשמה" עדיין אינו מספיק שיזכה לעולם הבא, וצריך שיהי כן "תדיר", ולכאורה עיי שעסק בתורה לשמה כבר זכה לעלמא דאתי, וכמ"ש בזהר (מובא לקמן הערה 30) קודם לכן "ואחסין ההוא עלמא עלאה כד אתעסק בה בר נש לשמה וכמ"ש ארץ ימים בימינה דזוכה לאריכות ימים לעולם הבא", ומהו הדיוק דעיי שיהי כן תדיר, אז דוקא "יזכי לעלמא דאתי"?

י) ממשך בהסיפור "וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה, דייתי לאתעסקא בה לשמה, ויזכי לחיי עלמא" (והתפלל על זה שלא עסק בה לשמה שיבא לעסוק בה לשמה ויזכה לחיי עולם), דיוק שינוי הלשון, בהתלמיד דעסק לשמה כתוב (כנ"ל שאלה ח') "ההוא דאתעסק לשמה" ולא כתוב "דאתעסק בה לשמה", ועל התלמיד שלא עסק לשמה כתוב "ההוא דלא אתעסק בה לשמה", מה טעם השינוי, וכן לקמן "דייתי לאתעסקא בה לשמה", ולא כתוב "דייתי לאתעסקא לשמה", למה מוסיף תיבה "בה" בהתלמיד שלא עסק לשמה?

יא) דיוק שינוי הלשון, בהתלמיד שעסק לשמה כתוב "ויזכי לעלמא דאתי", ובהתלמיד שלא עסק בה לשמה כתוב "ויזכי לחיי עלמא", למה לא כתוב "ויזכי לחיי עלמא דאתי", מה טעם השינוי?

יב) בהמשך לשאלה יא, דיוק שינוי הלשון, בהתלמיד שעסק לשמה כתוב "ויזכי לעלמא דאתי", ובהתלמיד שלא עסק בה לשמה כתוב "ויזכי לחיי עלמא", מוסיף כאן תיבת "לחיי", מה טעם השינוי?

יג) דיוק הלשון (ע"ד כנ"ל שאלה ז') "וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה", ולא כתוב "אתעסק בה שלא לשמה", היינו דהתלמיד לא עסק לשמה, אך שלא לשמה ג"כ לא, אלא למד בסתם – מה הכוונה?

יד) דיוק שינוי לשון הזהר, מתחלה נקט "דא אשתדל לשמה – ודא לא אשתדל לשמה", ואח"כ "והוה צלי על ההוא דאתעסק לשמה" . . וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה", למה מתחלה נקט הלשון "אשתדל" ואח"כ נקט "אתעסק"?

טו) ממשך בזהר (סעיף ג) "ויומא חד חמא חד תלמיד דהוה לעי באורייתא ואנפי מורינקו, אמר ודאי מהרהר בחטאה", (יום אחד ראה תלמיד אחד שהי' לומד תורה ופניו היו מוריקות, אמר ודאי זה מהרהר בחטא), למה הי' פניו מוריקות?

טז) בהנ"ל "מהרהר בחטאה", לאיזה חטא הכוונה?

יז) וזהוהר ממשך, מה עשה רבי חייא להתלמיד, "אחיד ליה לקמי" ואמשיך עליי במלין דאורייתא" (העלה אותו לפניו והמשיך אותו בדברי תורה), למה בהתלמידים דעסקו לשמה ודלא עסקו לשמה התפלל עליהם רבי חייא, ועל התלמיד דהוה מהרהר בחטאה לא התפלל עליו?

יח) בהנ"ל שאלה יז, מהו השני דברים שעשה ר"ח, א) "אחיד לי לקמי" (העלה אותו לפניו), ב) "ואמשיך עליי במלין דאורייתא" (והמשיך אותו בדברי תורה)?

יט) למה הי' הסיפור דוקא בר' חייא שהעלה התלמיד שהי' פניו מוריקות וכו'?

כ) הזהר מסיים "מן ההוא יומא והלאה שוי על רוחי" . . וישתדל באורייתא לשמה", דיוק הלשון ש"ח" פעל על התלמיד ש"ישתדל" באורייתא, ולא כתוב "דיתעסק באורייתא", (ע"ד כנ"ל שאלה יד).

כא) י"ל, דעפ"י ביאור הלקוטי לוי יצחק, יומתק דיוק לשון הזהר (בסעיף ב) "דא אשתדל באורייתא לשמה ודא לא אשתדל לשמה", למה דוקא בהתלמיד שלמד לשמה מדייק "באורייתא לשמה", ועל התלמיד דלא אשתדל לשמה, לא כתוב "דלא אשתדל באורייתא לשמה" רק "ודא לא

בארץ ישראל דוקא נעשה אנפוי נהירין כשקרא באורייתא, ולא בבבל, כי תלמוד בבלי נק' מחשכים כמארז"ל⁵ בסנהדרין דף כ"ד במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי ע"ש.

ור' חייא⁷ הוא בחי⁸ יסוד, כשמו חייא מלשון חי שקאי על יסוד, ועיין בנצוצי אורות בריש האדרא רבא לקמן בזהר חלק ג'⁹, (חייא¹⁰ הוא ח' יהו"ה אדנ"י, כי יסוד הוא מחברם), וקרא באורייתא¹¹ תפארת עד דהוו אנפוי נהירין כשמשא הוא כשמש¹² הוי' דתפארת¹³, כי תורה הוא מאור הפנים דתפארת כמא¹⁴ והתפארת זה מתן תורה, וכמא¹⁵ כי באור פניך נתת לנו תורת חיים, והוא ע"ד שנעשה כמשה שפני משה כפני חמה¹⁶.

אשתדל לשמה", וכן לקמן (סוף סעיף ג) בהתלמיד שהעלה ר' חייא כתוב "וישתדל באורייתא לשמה"?

ויבואר הכל בפנים.

⁵ דף כד, ב. (איכה ג, ו) במחשכים הושיבני כמתי עולם אמר ר' רמי' זה תלמודה של בבל.

⁶ ראה לעיל סי' לב הערה 50, ביאור השם "בבל".

⁷ מבאר ומרמוז שם ר' "חייא" עפי' מאחז"ל "שָׁמָא מילתא היא". ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. זהר חלק א דף ו, א. חלק ב קעט, ב.

⁸ מבאר ומרמוז דבשמו "חייא" מרמוז בחי' "יסוד", הן באותיות חייא (שהוא נוט' ח"י י' א' – אותיות י"א ר"ת השמות יהו' (שמים) אדני (ארץ), ד"ח"י" (יסוד) מחבר שניהם ביחד), והן בפירוש השם מלשון חי. וראה גם לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית ע' כה וז"ל: חייא הוא בחי' יסוד המחבר וז"ן הוי' אדנ"י ונרמוז זה בשמו חייא, שהוא חייא, חי הוא בחי' יסוד הנק' אבר חי וכי' ע"ש. ובמאורי אור ערך אות ח' סעיף כד וז"ל: חי הוא יסוד, ונק' יסוד חי, בעת הווג נעשה מאבר מת חי עי"ש.

ועיני'כ לעיל סי' עא. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג' סי' נא הערה 3. קסח הערה 24. חלק ד' סי' ב. טו.

*** המחבר הוי' אדנ"י: ראה עה"ת ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג' סימן נח.**

⁹ דף קכז, א.

¹⁰ "חייא": אותיות "חייא" נוט', ח"י הוא יסוד (כנ"ל הערה 8), והוא מחבר ר"ת שם יהו"ה, עם אות א' ר"ת שם אדנ"י, יחוד הוי' אדנ"י, והחיבור והיחוד הוא ע"י בחי' יסוד.

¹¹ ראה פירוש המלות לאדמו"ר האמצעי [הוצאת תשס"ד] פח, סע"ג ואילך וז"ל: וכידוע דהתור' באה בבחי' ההתכללות דג' קוין ימין ושמאל ואמצע וכמ"ש מימינו אש דת כו' כאש שחורה ע"ג אש לבנה כו' והן ה"ח וה"ג מ"ע ול"ת שמור וזכור דלולי' זע"ז כמו שאנו רואים בכל דין והלכה שיש בה פנים לכאן ופנים לכאן לחו"ג ובאופן זה כשר ובאופן זה פסול וכן בטמא וטהור חייב וזכאי כו' שזהו עיקר ענין הביור שיהי' מזג ומשקל במדה נכונה בב' הקוין דחו"ג כמ"ש מי מדד בשעלו מים כו' שהתור' שרשה בקו המדה שהוא קו האמצעי הכולל לב' הקוין במדה ומשקל מכוון בקו המשקולת ולא יהי' נוט' לימין ושמאל ביותר מכפי המדה כמ"ש לא תסור ימין ושמאל ולא להטות כלפי חסד שבימין יותר מכפי המדה ולא להטות כלפי דין שבקו השמאל בכל דין והלכה כמ"ש אל תוסף על דבריו כו' משום דכל אמרת אלוך צרופה כו'.

הוא בחי' התיקון אדם ישר שלא לנטות לצד מן הצדדים וממילא לא יבוא מזה שום אופן שנק' חיצוני כלל כי נבדל הפסול מן הכשר והטמא מן הטהור לא יקבל רק כפי הצורך כו' משא"כ בב' הקוין שנוטה לימין יותר יוצא מותרות חסדים ובקו השמאל יוצא מותרות הגבו' כידוע בענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו', עי"ש.

קונטרס עץ החיים (לאדמו"ר מוהרש"ב) סעיף יא ואילך.

¹² כמ"ש "כי שמש ומגן הוי' אליקים".

¹³ הוי' דתפארת: ראה תניא – אגרת הקדש סי' יב (ק"ז, א). לקוטי תורה פרשת תזריע כג, ג. ועוד. וראה גם לעיל סי' עא הערה 14.

¹⁴ ברכות נח, א. ראה גם לעיל סי' עא. עג. עח. פא. פב. פג. פד. פה. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סי' ח. חלק ג' סי' טו. קי. קכ. חלק ד' סי' טו.

¹⁵ נוסח ברכת "שים שלום" בתפילת העמידה.

¹⁶ בבא בתרא עה, א.

וכד הוו קיימין קמיי' כל אינון דלעאן באורייתא, הוא התלמידי חכמים
 דנצח והוד, כי ר' חייא עלה לתפארת שנעשה כשמשא, א"כ נצח והוד
 קיימין קמיי' (קיימין דוקא, שעומדין, כי נצח והוד הם¹⁷ רגלים) שהוא
 למעלה מהם, הכיר בהם מי שלמד לשמה ושלא לשמה.

דא אשתדל באורייתא לשמה, הוא התלמיד חכם דנצח שמימין¹⁸, הוא
 אשתדל לשמה שהוא ימינא של תורה¹⁹, ודא התלמיד חכם דהוד לא
 אשתדל לשמה, כי הוד הוא בשמאל, א"כ השתדלותו בתורה הי' בשמאלה.
 והוה צלי, תפלה המגעת בבינה כמ"ש בזוה"ק פ' בשלח²⁰ דס"ג ע"ש,
 שבינה היא השרש²¹ דנצח והוד, על העוסק לשמה שיהא הכי תדיר, ועל
 העוסק שלא לשמה שיתעסק לשמה. ובשניהם הוא כדי שיזכו לעלמא
 דאתי, לבינה שלשם הי' הצלותא שלו.

ודוק בלישנא²², בהמתעסק לשמה נקט רק לשמה, ולא אמר תיבת בה,
 ועל דלא מתעסק לשמה נקט בה לשמה. וכן אח"כ נקט תיבת בה, דייתי
 לאתעסקא בה לשמה. גם בהמתעסק לשמה נקט לעלמא דאתי, ובדלא
 מתעסק בה לשמה שייתי לאתעסקא בה לשמה, נקט לחיי עלמא, הוסיף
 תיבת לחיי ולא נקט תיבת אתי.

טבלא (א) לפי פירוש הראשון

¹⁷ נצח והוד הם רגלים: פירושו: מבואר בחסידות דהארם נחלק לג' חלקים:

(א) הראש – מקום השכל, בחי' חב"ד. הם האב והאם.

(ב) חלק האמצע הלב (ועיקר הגוף) מקום המדות בחי' חג"ת, דהראש חב"ד מוליד המדות
 (כמ"ש בתניא פ"ג).

(ג) הרגלים נק' נה"י, החלק שלמטה ואחר הגוף – המדות, שבחי' נה"י הוא הפעולה של
 המדות הנק' לבר מגופא כידוע.

וראה לקוטי תורה פ' מסעי צה, ב. אור התורה שיר השירים ע' תשלו. בראשית יח, ב. ובענין רגל
 בחי' נה"י – ראה גם אור התורה משפטים סוף עמוד א' קעד. ויצא (בראשית כרך א) רח, ב. ליקוט לוי
 יצחק עה"ת חלק ד' סימן קכח. ועוד.

¹⁸ כידוע "נצח" הוא מקו הימין (חכמה חסד נצח), "הוד" מקו שמאל (בינה גבורה הוד). ראה
 לקוטי תורה פרשת מסעי צ, ד. ועוד.

¹⁹ ימינא של תורה... בתורה הי' בשמאלה: כוונתו למה שמוכא לעיל בהזהר. ראה הערה 30.

²⁰ דף סג, ב וז"ל: שיר המעלות ממעמקים קראתיך יהוה, מאי בעי ממעמקים (ולמה צריך
 שיהיה ממעמקים), אלא הכי תנאן כל בר נש דבעי בעוניה קמי מלכא (אלא כך למדנו כל אדם
 שמבקש בקשתו לפני המלך ביה), בעי לכוונא דעתא ורעותא מניקרא דכל עקרין (צריך לכוין
 דעתו ורצונו לבקש משרוש כל השרשים של המשכות הברכות למטה, וסדר ההמשכה הוא) לאמשכא
 ברכאן מעמקא דביא (להמשיך ברכות מיסוד דאימא הנקרא עומק – בחי' בינה – הבאר), בגין
 דינגיד ברכאן ממבועא דכלא (כדי שאימא תמשיך הברכות ממקור כל הברכות, ע"ש). וראה לעיל
 סי' כו.

²¹ שבינה היא השרש דנצח והוד: ראה תניא – אגרת הקדש סי' טו (קכב, ב) וז"ל: נצח והוד
 שהן כליות יועצות והן תרין ביעין המבשלים הזרע שהיא הטפה הנמשכת מהמוח דהיינו דבר חכמה
 ושכל הנמשך משכל האב שלא יומשך כמו שהוא שכל דק מאד במוחו ושכלו רק ישנתו קצת מדקות
 שכלו ויתהווה שכל שאינו דק כ"כ כדי שיוכל הבן לקבל במוחו והבנתו והוא ממש עד"מ כטפה
 היורדת מהמוח שהיא דקה מאד [מאד] ונעשית גסה וחומרית ממש בכליות ותרין ביעין וגם נו"ה
 נקרא שחקים ורחיים ששוחקים מן לצדיקים כמו הטוחן [חטים] ברחיים עד"מ שמפרר החטים
 לחלקים דקים מאד כך צריך האב להקטין השכל ודבר חכמה שרוצה להשפיע לבנו ולחלקם לחלקים
 רבים ולומר לו מעט מעט במועצות ודעת. ע"ש.

²² כנ"ל שאלות יא. יב.

התפלל עליו רבי חייא	ספירה	עולם	אופן הלימוד	
---	חכמה	עולם האצילות	תורתו אומנתו	תלמוד תורה של רבי חייא ←
שיהי' כן תמיד	בינה	עולם הבריאה	למד לשמה	התלמיד ד"אשתדל באורייתא לשמה" ←
שיתעסק לשמה ויזכה לעלמא דאתי	ז"א	עולם היצירה	למד בסתם	התלמיד "דלא אשתדל לשמה" ←
ר"ח העלהו אותו לפניו, והמשיך עליו בדברי תורה שיתעסק וישתדל לשמה	מל'	עולם העשי'	למד שלא לשמה ממש כגון להיות ת"ח	התלמיד שפניו היו מוריקות ←

יש לומר עפ"מ"ש בתניא פל"ט²³ ופ"מ, מבורר שם שיש ג' בחי':

²³ זו"ל: בעולם היצירה מאירות שם מדותיו של א"ס ב"ה לבדן שהן אהבתו ופחדו ויראתו כו'. וכמ"ש [בתיקונים וע"ח] דשית ספירין מקננין ביצירה . .

אבל בעולם הבריאה מאירות שם חכמתו ובינתו ודעתו של א"ס ב"ה שהן מקור המדות ואם ורשו להן וכדאיתא בתיקונים דאימא עילאה מקננא כחלת ספירן בכרסיא שהוא עולם הבריאה ולכן הוא מדור נשמות הצדיקים עובדי ה' בדחילו ורחימו הנמשכות מן הבינה ודעת דגדולת א"ס ב"ה . . ועולם האצילות שהוא למעלה מהשכל וההשגה וההבנה לשכל נברא כי חכמתו ובינתו ודעתו של א"ס ב"ה מיוחדות שם בו בתכלית היחוד ביחוד עצום ונפלא ביותר שאת יותר עז לאין קץ מבעולם הבריאה . .

לכן הוא מדור לצדיקי' הגדולים שעבודתם היא למעלה מעלה אפי' מבחי' דחילו ורחימו הנמשכות מן הבינה ודעת בגדולתו ית' כמו שעולם האצילות הוא למעלה מעלה מבחי' בינה ודעת לשכל נברא אלא עבודתם היתה בבחי' מרכבה ממש לא"ס ב"ה וליבטל אליו במציאות ולהכלל באורו ית' הם וכל אשר להם ע"י קיום התורה והמצות ע"ד שאמרו האבות הן הן המרכבה והיינו לפי שכל ימיהם היתה זאת עבודתם . .

והנה שכר מצוה מצוה פ"י שמשכרה נדע מהותה ומדרגתה ואין לנו עסק בנסתרות שהם צדיקי' הגדולים שהם בבחי' מרכבה רק נגלו' לנו שאחריהם כל אדם ימשוך לידע נאמנה מהות ומדרגת עבודת ה' בדחילו ורחימו בהתגלות לבו הנמשכות מן הבינה ודעת בגדולת א"ס ב"ה מקומה ב"י"ס דבריאה ועבודה בדחילו ורחימו הטבעיים שבמוחו ב"י"ס דיצירה.

אבל עבודה בלי התעוררות דחילו ורחימו אפי' במוחו בבחי' גילוי דהיינו לעורר האהבה הטבעית המסותרת בלב להוציאה מהעלם והסתר הלב אל הגילוי אפי' במוחו ותעלומות לבו עכ"פ רק היא נשאת מסותרת בלב כתולדתה כמו שהיתה קודם העבודה הרי עבודה זו נשאת למטה בעולם הפירוד הנק' חיצונית העולמות ואין בה כח לעלות וליכלל ביהודו ית' שהן עשר ספי' הקדושות וכמ"ש בתיקונים ובלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא ולא יכלא לסלקא ולמיקם קדם ה'.

והיינו אפי' אם אינו עוסק שלא לשמה ממש לשום איזו פניה ח"ו אלא כמ"ש ותהי יראתם אותי מצות אנשי' מלומדה פ"י מחמת הרגל שהורגל מקטנותו שהרגילו ולימדו אביו ורבו לירא את ה' ולעבדו ואינו עוסק לשמה ממש כי לשמה ממש אי אפשר בלא התעוררות דחילו ורחימו הטבעיים עכ"פ להוציאן מהסתר הלב אל הגילוי במוח ותעלומות לבו עכ"פ.

א', מי שעוסק לשמה ממש,

ב', מי שעוסק סתם, לא לשמה, ולא שלא לשמה,

ג', מי שעוסק שלא לשמה ממש כגון להיות תלמיד חכם וכהאי גוונא שאז תורתו היא בבחי' גלות בתוך הקליפה לפי שעה עד אשר יעשה תשובה כו' שאז גם תורתו שְׁבָה עמו.

ומבואר שם, שבהבחי' הב' מי שעוסק סתם אז מיד שחוזר ולומד דבר זה לשמה, הרי גם מה שלמד בסתם מתחבר ומצטרף ללימוד זה ופרחא לעילא, מאחר שלא נתלבש בו עדיין שום קליפה דנוגה ע"ש.

הנה הג' בחי' הללו מבוארים גם כאן.

והיינו, היו בהלעאן באורייתא מי שהשתדל בה לשמה ממש, והיו מי שלא השתדלו בה לשמה, אך לא אשתדלו גם שלא לשמה, (וזהו דקדוק הלשון ודא לא אשתדל לשמה, וכן אח"כ דלא אתעסק בה לשמה, ולא נקט אשתדל שלא לשמה, אתעסק בה שלא לשמה, והיינו שרק לשמה לא אשתדל ולא אתעסק בה, אך שלא לשמה ג"כ לא), אלא בסתם.

והי' עוד תלמיד א', שלעי' באורייתא ואנפוי מוריקן ואמר ודאי מהרהר בחטאיה איהו דנא, התלמיד הזה למד שלא לשמה ממש כגון להיות תלמיד חכם וכהאי גוונא, שתורתו היא בבחי' גלות בתוך הקליפה, זהו שמהרהר בחטאיה איהו, הוא שמהרהר להיות תלמיד חכם שהוא פני' שמצד הקליפה, והיו פניו מוריקות מצד הקליפה שהיא הגורמת הורקת פנים, (ע"ד הטיפה²⁴ דמלאך המות שממנה פניו מוריקות, כי שלא לשמה ממש הוא סם המות, כמארז"ל²⁵ סמא דמותא), היפך דאנפוי דרבי חייא שהיו נהירין כשמשא.

הנה על מי שעסק לשמה ממש, צלי רבי חייא דליהוי הכי תדיר ויזכי לעלמא דאתי דבינה המתלבשת בבריאה ששם הוא גן עדן העליון.

(ומה שהי' צריך להתפלל עליהם דליהוי הכי תדיר, מהיכי תיתי שלא יהא כן שצריך להתפלל ע"ז, הוא, מאחר שהם בבריאה שיש שם עכ"פ מיעוט רע, יכול להיות שיפרשו מלימוד התורה ח"ו או שלא יתעסקו בה לשמה, כי דוקא מי שהוא בבחי' מרכבה לאלקות שלמעלה גם מדחילו

כי כמו שאין אדם עושה דבר בשביל חבירו למלאת רצונו אא"כ אהבו או ירא ממנו כך אי אפשר לעשות לשמו ית' באמת למלאת רצונו לבר בלי זכרון והתעוררות אהבתו ויראתו כלל במוחו ומחשבתו ותעלומות לבו עכ"פ וגם אהבה לבריה אינה נק' בשם עבודה בלי יראה תתאה לפחות שהיא מסותרת בלב כל ישראל כמ"ש לקמן.

וכשעוסק שלא לשמה ממש לשום איוז פניה לכבוד עצמו כגון להיות ת"ח וכהאי גוונא אזי אותה פניה שמצד הקליפה דנוגה מתלבשת בתורתו והתורה היא בבחי' גלות בתוך הקליפה לפי שעה עד אשר יעשה תשובה שמביאה רפואה לעולם שבשוכו אל ה' גם תורתו שבה עמו. . אך כשעושה סתם לא לשמה ולא שלא לשמה אין הדבר תלוי בתשובה אלא מיד שחוזר ולומד דבר זה לשמה הרי גם מה שלמד בסתם מתחבר ומצטרף ללימוד זה ופרחא לעילא מאחר שלא נתלבש בו עדיין שום קליפה דנוגה ולכן לעולם יעסוק אדם כו' .

אבל תורה שלא לשמה ממש כגון להיות ת"ח וכה"ג אינה עולה כלל למעלה אפי' להיכלו' ומדור המלאכים דקדושה אלא נשארת למטה בעוה"ז הגשמי שהוא מדור הקליפות, עיי"ש.

²⁴ ראה עבודה זרה כ, ב, "אמרו עליו על מלאך המות בשעת פטירתו של חולה עומד מול ראשותיו וחרבו שלופה בידו וטיפה של מרה תלוי' בו, כיון שחולה רואה אותו מזדעזע, ופוחת פיו וזורקה לתוך פיו, ממנה מת, ממנה מסריח, ממנה פניו מוריקות", ע"ש.

²⁵ שבת פח, ב, "דבריי תורה יש בהם כח להמית ולהחיות והיינו דאמר רבא למיימינין בה סמא דחיי למשמאילים בה סמא דמותא". ראה גם זהר ח"ג דף קעט, ב ואילך. קונטרס עץ החיים (לאדמו"ר מהרש"ב) סעיף ג' ואילך. לקמן סי' צא.

ורחימו שכליים, שזהו באצ"י שם אין חשש כלל ח"ו כי באצ"י לא²⁶ יגורך רע, ובהם תורתן אומנתן, ושם אין שייך חשש חטא, ועיין באגה"ק בד"ה איהו וחיוהי²⁷ ואף גם לאחר שירדו הנר"נ דאצ"י לעוה"ז לצדיקים הראשונים אפשר שלא נשתנה מהותן להיות דבר נפרד מאלקות ולכן היו מסתלקות כשרצו לחטוא בטרם יחטאו ע"ש.

גם י"ל²⁸,

טבלא (ב) לפי פירוש השני

התפלל עליו ר' חייא	ספירה	עולם	אופני לימוד התורה	
---	חכמה	אצילות	תורתו אומנתו לשמה ממש	תלמוד תורה של רבי חייא
---	בינה	עולם הבריאה	"לשמה" – בדחילו ורחימו שכליים	התלמיד ד"אשתדל באורייתא לשמה"
שילמוד בדחילו ורחימו שכליים – ויעלה לעולם הבריאה	ז"א	עולם היצירה	למד לשמה – בדחילו ורחימו טבעיים	התלמיד ד"לא אשתדל לשמה"
שילמוד בדחילו ורחימו טבעיים עכ"פ – ויעלה לעולם היצירה	--	בהיכלות ומדורין דיצירה	למד בסתם	התלמיד דלא "אתעסיק" בה לשמה
ר"ח העלה אותו לפניו והמשיך אותו בדברי תורה – ופעל עליו שישתדל באורייתא	מל'	עולם העשי'	למד שלא לשמה	התלמיד דלעי באורייתא ופניו מוריקות

מה שהתפלל על מי שעסק בה לשמה, הוא על מי שעסק לשמה בהתעוררות דחילו ורחימו טבעיים בלבד, שאז תורתם עולה רק ב"ס

²⁶ תהלים ה, ה. ראה גם לקמן סי' קטז.

²⁷ דף קל, א.

²⁸ פירושו: דלפי הפי' הראשון, מש"כ בוהר "והוה צלי על ההוא דאתעסיק לשמה" קאי על התלמיד – וכנגד מש"כ מקודם – "דא אשתדל באורייתא לשמה", והתפלל עליו דליהוי תדיר, ומש"כ "וצלי על ההוא דלא אתעסיק בה לשמה" קאי על התלמיד – וכנגד מש"כ מקודם – "ודא דלא אשתדל לשמה", והיינו השני פעמים "וצלי" באים כמקביל להשני תלמידים דלעיל.

משא"כ לפי הפירוש השני, הנה התלמיד ד"אשתדל באורייתא לשמה" לא התפלל ר"ח עליו, ומש"כ "והוה צלי על ההוא דאתעסיק לשמה" . וצלי על ההוא דלא אתעסיק בה לשמה", שניהם קאי על הסוג תלמידים דלעיל "ודא לא אשתדל לשמה" וכדלקמן.

דיצירה, התפלל עליהם שיתעסקו בתורה בדו"ר שכליים הנמשכות מן חב"ד דבריאה, זהו דליהוי הכי תדיר, תדיר²⁹ הוא מספר חכמ"ה בינ"ה דע"ת במכוון, ואז יזכי לעלמא דאתי געה"ע דבריאה.

וימתק זה בדקדוק הלשון, מתחלה נקט אשתדל, ולא אשתדל, ואח"כ נקט אתעסק, דלא אתעסק, דייתי לאתעסקא.

והיינו, השתדלות בתורה הוא ביגיעה ודרישה עצומה ויהגה בה יומם ולילה שזה א"א אלא כשיש בו דו"ר שכליים, משא"כ עסק בתורה³⁰ יכול להיות בדו"ר טבעיים בלבד, ועסק בתורה יכול להיות גם בלי התעוררות דו"ר טבעיים אלא מחמת הרגל שהרגילו אביו ורבו.

הנה מתחלה אמר דא אשתדל באורייתא לשמה, אשתדל דוקא לשמה והוא בדו"ר שכליים, ודא לא אשתדל לשמה, לא אשתדל דוקא אבל עסק בתורה, ובזה גופא יש ב' חלוקות, א', מי שעסק עכ"פ לשמה, דהיינו בהתעוררות דו"ר טבעיים, ב', מי שלא עסק ג"כ לשמה אלא עסק בתורה בסתם לא לשמה ולא לשמה.

הנה על מי שאשתדל בתורה לשמה דהיינו בדו"ר שכליים, לא התפלל ר"ח כלל דליהוי הכי תדיר ויזכי לעלמא דאתי, כי בלא"ה הם משתדלים בתורה תמיד, ויהי' כן לעולם, (כי אין רע נוגע בכסא כבודו של הקב"ה שהוא געה"ע דבריאה, לא רק באצי³¹), ובלא"ה יזכי לעלמא דאתי געה"ע דבריאה מאחר שלומדים בדו"ר שכליים,

ועל מי התפלל הוא על דלא אשתדל לשמה, לא אשתדל דוקא בדו"ר שכליים אבל עסקו עכ"פ בתורה. ויש בהם ב' בחי' –
א', מי שעסק עכ"פ בדו"ר טבעיים,

ב', מי שעסק בסתם.

על מי שעסק עכ"פ לשמה בדו"ר טבעיים, עליו התפלל דליהוי הכי תדיר, תדיר הוא ההשתדלות בתורה והיינו שילמדו בדו"ר שכליים שאז

²⁹ תדיר בגי' 614, וכן חכמ"ה (בגי' 73) + בינ"ה (67) + דע"ת (474) = 614 במכוון.

³⁰ עפ"י המבואר כאן החילוק בין "השתדלות" בתורה ובין "עסק" בתורה, י"ל דגם יובן דיוק לשון הזוהר קודם הסיפור עם ר"ח וז"ל: זכאין אינון צדיקא דידיע ארחוי קדושא בריך הוא למיזל בהו (אשריהם הצדיקים שהם יודעים ללכת בדרכיו של הקב"ה), בגין דאינון משתדלי באורייתא יממא וליליא (לפי שהם משתדלים בתורה יומם וליילה), דכל מאן דאשתדל באורייתא יומי ולילי אחסין תרין עלמין (כי כל מי שמשתדל בתורה יומם ולילה יורש שני עולמות), עלמא עלאה ועלמא תתאה (עולם העליון ועולם התחתון) אחסין האי עלמא אף על גב דלא אתעסק בה בר נש לשמה (הוא יורש עולם הזה אף על פי שלא עסק בה האדם לשמה), ואחסין ההוא עלמא עלאה כד אתעסק בה בר נש לשמה (יורש עולם הבא כשעוסק בה האדם לשמה), תא חזי מה כתיב ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד (פירושו) ארך ימים בימינה, מאן דאזיל ימינא דאורייתא (מי שהולך לימינה של התורה), ארכא דחיון איהו לעלמא דאתי (ארך ימים היינו לעולם הבא), דזכי תמן ליקרא דאורייתא (ויוכה שם לכבוד התורה), דאיהו יקרא וכתרא לאתעטרא על כלא (שהתורה היא כבוד וכתר ההתעטור על ידה יותר מעל ידי כל המצוות), דכתרא דאורייתא בההוא עלמא איהו (שכתרה ושכרה של תורה הוא בעולם הבא, ומש"כ) בשמאלה עשר וכבוד, בהאי עלמא (לזה זוכה בעולם הזה), דאף על גב דלא אתעסק בה לשמה (שאף על פי שלא עסק בה לשמה), זכי בהאי עלמא בעותרא ויקרא (זוכה בעולם הזה לעושר וכבוד). ע"ש.

³¹ אולי י"ל בדא"פ, דעפ"י ביאור הלוקטי לוי יצחק כאן, יומתק לשון הזוהר דכתוב "דא אשתדל באורייתא לשמה ודא לא אשתדל לשמה", היינו דרך בהתלמיד דאשתדל לשמה מוסיף "באורייתא" – לשון "אור" כידוע, וכמ"ש לקמן "תורה אור", משא"כ בהתלמיד דלא אשתדל לשמה – אלא עסק בדו"ר טבעיים או סתם – לא כתוב "באורייתא".

היה זה תדיר ויזכי לעלמא דאתי לגעה"ע דבריא, (משא"כ בדו"ר טבעיים הוא רק ביצירה),

ועל ההוא דלא אתעסק בה לשמה אלא עסק בסתם, התפלל שיתעסקו עכ"פ לשמה בדו"ר טבעיים, ויזכי לחיי עלמא דיצירה עכ"פ (ולא לעלמא דאתי דבריא), כי בלא"ה תורתו אינה נכללת ביי"ס דיצירה כמ"ש בתניא שם.

והיינו, על כל א' מהב' בחי' התפלל שיעלה דרגא אחת, על מי שעסקו בדו"ר טבעיים, שישתדלו בתורה בדו"ר שכליים שיעלו מיצירה לבריא, ו

ועל מי שעסקו בסתם, שיעסקו עכ"פ לשמה דהיינו בדו"ר טבעיים, ויזכי לחיי עלמא דיצירה ע"י שתורתם תהא נכללת ביי"ס דיצירה, וכמובן), וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה אלא שלמד בסתם דייתי לאתעסקא בה לשמה ויזכי לחיי עלמא, דקדק לומר בה דוקא, היינו לא רק שיתעסק מהיום והלאה בענין אחר בתורה לשמה, אלא הדבר שבתורה שלא למדו לשמה, יחזור ויעסוק בהדבר הזה גופא לשמה שאז גם מה שלמד בסתם פרחא לעילא, ויזכי לחיי עלמא, היינו גם בתורה שלמדו מתחלה בסתם, זכי לחיי עלמא מאחר שעתה הוא פרחא לעילא. אך מאחר שבתחלה הי' בסתם זוכה בו רק לחיי עלמא סתם, ולא לעלמא דאתי, והיינו החיים הנמשכים מעלמא דאתי ולא עלמא דאתי גופא, (משא"כ ע"י הלימוד השני עצמו לשמה, וכן ע"י ענינים אחרים שלומדים לכתחילה לשמה הוא זוכה לעלמא דאתי).

וי"ל עוד, מה שאמר לחיי הוא למעליותא, הוא, מאחר שמתחלה הדבר שלמד בסתם לא הי' נכלל בקדושה עדיין, (אם כי גם שום קליפה אין בו), ועתה העלהו וכללו בקדושה, בזה יש יתרון מעלה מן הדבר שמתחלה עלה ונכלל בקדושה. ובדוגמא כמו התהפכות חשך³² לאור שיש בזה יתרון מן דבר שהי' מתחלה אור, לכן ע"ז דוקא היינו ע"י הלימוד דסתם שעלה ונכלל ביי"ס כשחזר ולמדו לשמה, הוא זוכה לחיי עלמא, לחיי דוקא שלמעלה מן עלמא עצמו. ונקט כאן עלמא סתם, הוא מה שתורה היא חיי עולם, ועלמא דכאן אין פירושו עולם וועלט, אלא מלשון נצחיות, כמו ועבדו לעולם³³.

(ולהנ"ל שחיי עלמא הוא ביצירה, הנה יצירה הוא עלמא סתם. כי עלמא דאתי עוה"ב, הוא בינה שבבריא, ועלמא תתאה עוה"ז הוא מלכות שבעשי, ועלמא סתם הוא ז"א שביצירה, שבאמצע, ותורה היא המוחין³⁴ דז"א. זהו שהיא חיי עולם, וד"ל.

³² "אם כי על לימוד בסתם לא שייך לומר חשך ח"ו, אך לגבי לימוד לשמה הוא כמו חשך לגבי אור, כי לימוד בסתם הוא בחיצוניות העולמות שהם בחי' פירוד, משא"כ לימוד לשמה נכלל ביי"ס הקדושות שהן אלקות" (לקוטי לוי יצחק כאן).

³³ משפטים כ"א, ו.

³⁴ ותורה היא המוחין דז"א: ראה הביאור בספר המאמרים – בשעה שהקדמו ה'תער"ב ח"ג עמוד א'רנ"א ח"ל: דהנה התורה הגם שהיא בחי' מוחין, הי"ז בחי' חב"ד דז"א פ"י שהיא חכמה שבהנהגת המדות כו', שהרי התורה הנגלית היא פסקי המדות כשר פסול טמא טהור חייב זכאי שהן בחי' המדות, דהיינו כשר מותר וטהור הן מבחי' החסד וימין מקרבת שיתעלה אותו הדבר למעלה ויהי' נכלל באלקות, ופסול אסור וטמא הוא מבחי' הגבו' דשמאל דוחה שא"א להתעלות והבירור שלהם הוא ע"י הדחי' דוקא כו', וכמ"ש בסש"ב בפי' מותר ואסור כו', וזהו שהן שתא סדרי משנה

ו"ל עוד, מתחלה כשלמד בסתם, תורתו היא בהעולם עצמו דיצירה בהיכלות ומדורין³⁵ דיצירה, כמ"ש בתניא שם, ועתה כשחוזר ולומדו לשמה הרי הוא עולה ונכלל בהי"ס דיצירה שהם החיים דיצירה, וכמוכח). אח"כ חמא חד תלמיד דהוה לעי באורייתא ואנפוי מוריקון. התלמיד הזה עסק שלא לשמה ממש לשום איזה פני' שמצד הקליפה, לכן אמר רבי חייה שמהרהר בחטאה דנא, כי הפני' שמצד הקליפה היא חטא, ומצד זה פניו מוריקות, כי סימן לעבירה ירקון, והמוריקין הוא מצד הקליפה כנ"ל. אחיד לוי לקמי' כו', לא צלי עלי', כי בכאן תפלה אינו מספיק, מאחר שהוא ותורתו בתוך הקליפה, רק צריך תשובה שבשוכו אל ה' גם תורתו שבה עמו, והתלמיד לא עשה תשובה כי הרהר בעת עסקו בתורה בחטאה דהיינו בהפני' שמצד הקליפה,

לכן מה עשה ר"ח אחיד לוי לקמי', שר"ח ותורתו הוא אור כי הי' אנפוי נהירין כשמשא, ותורתו של ר"ח הי' מבחי' אצי', בחי' מרכבה שלמעלה גם מדור' שכליים שבבריאה, כי ר' חייה הי' מבני עלי', שהם מהפכים חשך לאור וטעמין מריין למתקא, כדמוכח לעיל בהקדמת הזהר ד"ד ע"א וע"ב ועיין בתניא פ"י³⁶ ע"ש, הנה ר"ח שהוא באצי' אחיד לוי לקמי' שהעלהו אליו והמשיך עליו אור גדול מתורתו הוא שאנפוי נהירין כשמשא³⁷, ועי"ז אתיישב רוחי' בגוי'.

ועשה ר"ח שני דברים :

א', שאחיד לוי לקמי', הוא שהעלהו אליו, והוא העלאה.
ב', שאח"כ אמשיך עלי' במילין דאורייתא מתורתו הוא של ר"ח, והיינו המשכה.
כי כן צריך להיות כידוע, שבכל דבר צ"ל העלאה והמשכה רצוא ושוב, ועי"ז תיקנו שאתיישב רוחי' בגוי'.

והוא ע"ד שלתקן עולם העשי' הגשמי דהיינו עוה"ז הגשמי שעליו כתיב³⁸ אף עשיתיו, אף הפסיק, הוא דוקא ע"י המשכת אור גדול דהיינו ע"י המשכה מאצי' שלמעלה גם מבריאה, והוא פירוש דאף, אף מרבה שהוא בחי' אצי' ועיין בלקו"ת בד"ה³⁹ מי מנה עפר יעקב כו' ע"ש, ועיין בפע"ח

מבחי' ששה מדות עליונות כו', וכ"ז הוא ע"פ החכמה שבתורה שזה יהי' כשר וזה יהי' פסול כו'. ע"ש.

וראה לקוטי תורה שיר השירים יט, ב – מובא לעיל סי' פד הערה 6.
³⁵ בהיכלות ומדורין: ביאור החילוק בין "היכל" ו"מדור" – ראה לקוטי לוי יצחק, הערות לספר התניא ע' יט.

³⁶ וז"ל: . . מעלת צדיק גמור הוא שאמר רשב"י ראיתי בני עליה והם מועטים כו' שלכן נקראים בני עליה שמהפכין הרע ומעלים אותו לקדושה כדאיתא בזהר בהקדמה שכשרצה רבי חייה לעלות להיכל ריגות בן יוחאי שמע קלא נפיק ואמר מאן מנכון די חשוכא מהפכן לנהורא וטעמין מרירו למיתקא עד לא ייתון הכא וכו', ע"ש.

³⁷ "ועיין בהקדמת הזהר הנ"ל שרשב"י אמר עליו שהוא נהירו דבוצינא דאורייתא, בוצינא דהיינו נר הוא מלכות, ונהירו דבוצינא הוא יסוד שהוא האור דמלכות, וכמו (משלי כג) ותורה אור" (לקוטי לוי יצחק כאן)

³⁸ ישע"י מג, ד. כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו".
³⁹ ראה לקוטי תורה פרשת בלק סט, ג-ד. תורת מנחם – ספר המאמרים ה'תשכ"ה עמוד שלו, וז"ל: בלקו"ת ד"ה מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל, בענין בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שג' המדריגות בראתיו יצרתיו עשיתיו, ג' עלמות בי"ע, הם כללות ההשתלשלות, ויש עוד בחי' רביעית שלמעלה מג' בחי' הנ"ל, ונרמו במלת אף, כי אף הוא לשון ריבוי, לרבות עוד דבר שאינו מפורש

שער חהמ"צ⁴⁰ כוונת הד' בניים ובמשנת חסידים מס' סדר ליל פסח פ"ט מ"ג ד' ה' בענין מה שסמך בן רשע שבעשי' ששם הוא הקליפות לבן חכם שבאצי' להאיר עליו ע"ש.

עד"ז, התלמיד שהי' פניו מוריקות כי הרהר בחטאה שעסק בתורה שלא לשמה ממש שאז הוא ותורתו נשאר למטה בעוה"ז הגשמי שהוא מדור הקליפות כמ"ש בתניא שם, לכן לתקנו הי' צריך שר"ח שהוא ותורתו הם מבחי' אצי', אחיד אותו לקמי' שיוסמך אליו לר"ח, שהוא ר"ח אנפוי נהירין כשמשא, הנה מפני תוקף האור דר"ח שהוא כשמשא יתוקן התלמיד שהי' פניו מוריקות ויוחזר לסט' דקדושה שלא יהרהר עוד בחטאה והרהורין בישין ויסתלק ממנו המורקת פנים מפני תוקף הנהירו דפנים דר"ח שהוא כשמשא.

וכן הי', שמן היום ההוא ולהלאה שוי על רוחי' דלא ירדוף בתר אינון הרהורין בישין וישתדל באורייתא לשמה, היינו לא רק שלא ילמוד שלא לשמה ממש, שבעשי', אלא אפילו לא ילמוד ויתעסק בסתם שבהיכלות דיצירה, ואפילו לא יתעסק לשמה בדו"ר טבעיים שביצירה שנכלל בי"ס דיצירה, אלא ישתדל לשמה, ישתדל דוקא שהוא בדו"ר שכליים שמגיע זה בי"ס דבריאה.

וכל הנ"ל הי' יכול לעשות ר"ח דוקא שהוא קרא באורייתא ואנפוי נהירין כשמשא שזהו באצי', הוא דוקא הי' יכול לומר על כל דלעאן באורייתא שהם כבי"ע מי הם, והי' בהם מי שאמר עליו דא אשתדל באורייתא לשמה הוא בדו"ר שכליים בבריאה, ודא לא אשתדל לשמה, לא אשתדל דוקא שאינו בבריאה אלא ביצירה, ובהם גופא יש ב' בחי', א', מי שעסק עכ"פ בתורה לשמה בדו"ר טבעיים, שתורתו נכללת בי"ס דיצירה, ב', מי שלא עסק לשמה בדו"ר טבעיים אפילו, אלא עסק בסתם, שתורתו היא בהיכלות ומדורין דיצירה, ועליהם התפלל ר"ח והי' די ומספיק בתפלתו בלבד, מאחר שהם ותורתם אינם בקליפות ח"ו.

ועל התלמיד שהי' פניו מוריקות אמר שמהרהר בחטאה הוא, הוא תורה שלא לשמה ממש שנשארת בעשי' הגשמי מדור הקליפות אותו תיקן ע"י שאחיד לי' לקמי' ואמשיך עלי' במילין דאורייתא שהאיר עליו מאצי', ועי"ז שב התלמיד ואשתדל באורייתא לשמה. וכאמור לעיל.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד קנח

ראה תורת מנחם – תפארת לוי יצחק בראשית סימן נז. סג

כאן, והוא הדבר שלמעלה מהשלב בחי' הללו וגבוה ונעלה מהם. ויש לומר, שהריבוי בלשון אף, שמורה רק על הריבוי בלבד, מבלי להורות על מדריגה מסוימת, שלא נתפרשה כמו שאר המדריגות שלפנ"ז, הוא לפי שמדריגה זו היא בעילוי שבאין ערוך לגבי המדריגות שלפנ"ז, שלכן אינה יכולה להתפרש כו'. וריבוי זה נסמך לעשיתי (אף עשיתי) דוקא, לפי שעיקר גילוי מדריגה זו הוא בבחי' עשי' גשמית דוקא. והיינו, שע"י מעשה בפועל (עשיתי) ממשיכים בחי' אף, בחי' הרביעית, ועד לבחי' החרה שלמעלה מאצילות. עי"ש.

⁴⁰ שער (כא) חג המצות פרק ז וז"ל: כנגד ד' בניים וכו', אלו ד' בניים, רומזים כנגד ד' עולמות אבי"ע, וכוללן ארבעתן זה בזה, חכ"ם באצילות. רש"ע בעשי', שהקליפה קרובה שם. ת"ם בבריאה, ושאינו יודע לישאל ביצירה וכוללם יחד. ולמה אצילות סמוך לעשי', לפי שעשי' צריכה אור גדול, כי אין מספיק לו אור היצירה, לכן המשיך לו מלמעלה מן אצילות. ע"ש.

וראה לקוטי שיהיה חלק א עמוד 247. הגדה של פסח עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים (קה"ת תשמ"ו ואילך) ח"א עמוד קכד.

שמות כא, ים – אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן
ורפא ירפא*

קד

רמז בפי' למארו"ל (שבת יב, א) שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא

אמרו רז"ל¹ שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא.

יש רמז לזה בפסוק ששבת מביאה רפואה. והוא מ"ש רק שבתו יתן
ורפא ירפא. יתפרש שבתו מלשון שבת, היינו כששבתו יתן, בחי' שבת, אז
ורפא ירפא, שמשבת נמשך רפואה.

והכפל דרפואה, כי יש ב' בחי' שבת, שבת דמעלי שבתא ושבתא
דיומא. ועיין בלקוטי תורה² בד"ה את שבתותי תשמרו ובהביאור ע"ש.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד ס

* (ראה גם לעיל סימן כג.)

¹ ראה שבת יב, א. רמב"ם הל' שבת פרק כד הלכה ה. שו"ע אדמו"ר הזקן שם סימן רפז.

² ראה תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט חלק א עמוד רמ וז"ל: בשבת יש שתי בחינות, כמאמר רז"ל (שבת קיח, ב) אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים, וידוע, דפירוש שתי שבתות הוא שתי השבתות שישנם בכל שבת, מעלי דשבתא ויומא דשבתא. . והענין הוא, שמעלי דשבתא (עליית המלכות) בעבודת האדם הוא בירור והעלאת הגוף ונה"ב**, תחתון שבאדם***, ויומא דשבתא (המשכת ז"א) הוא המשכת הגילוי דנפש האלקית, עליון שבאדם. ועל ידי שישיראל שומרים שתי שבתות, ע"ש נעשה המנוחה (מהענינים המבלבלים בעבודת ה') הן בהתחתון שבאדם והן בהעליון שבאדם. ע"ש כל הביאור.

וראה לקוטי תורה פרשת בשלח ב, ג. פרשת בהר מא, א ואילך. מג, ב ואילך. אור התורה פרשת נח נו, א. ביאורי הזהר להצמח צדק עמוד יג.

** (כן משמע באוה"ת לתהלים יהל אור) במילואים ס"ע תרכח.

*** ראה ב"ר פ"ח, יא. פ"יב, ח. וראה תו"א בראשית ג, ד ואילך. קונטרס ומעין מאמר טו.

המשך תרס"ו ע' תצה [ובהוצאה החדשה – ע' תרנב-ג]. ובכ"מ.

שמות כב, כו – כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לערו במה ישכב והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חונן אני

ק י ב

ביאור דיוק לשון הזהר, דתפילת העני שוברת שערים ומתקבלת שנה' "והי' כי יצעק עלי ושמעתי", וגם שתפילת עני פועלת גם בנוגע שאר תפלות וכו'

רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קב, א) תפלה לעני כי יצטוף ולפני יהוה ישפוף שיחו, האי קרא אוקמוה בכמה אתר, אלא דוד מלכא אמר דא פד אסתפל וחקמא במלי דמסכנא, ואסתפל ביה פד הנה אזיל וערק מקמי חמוי אמר דא תפלה לעני, דא היא צלותא דבועי מסכנא קמי קדשא בריה הוא, ודא צלותא דאקדימת לכל צלותהון דעלמא.

תא² חזי צלותא דכל בני נשא צלותא, וצלותא דמסכנא איהי צלותא דקיימא קמיה דקדשא בריה הוא, ותבר תרעין ופתחין, ועאלת לאתקבלא קמיה, הךא הוא דכתיב (שמות כב, כו) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חונן אני, וכתיב (שם פסוק כב) שמע אשמע צעקתו.

ספר הזהר חלק א' דף קסח, ב

איהי צלותא דקיימא קמי' דקוב"ה וכו' הה"ד והי' כי יצעק אלי וגו' וכתרי' שמוע אשמע צעקתו:

הביא³ ב' פסוקים. בפסוק א' כתיב ושמעתי, ובפסוק א' כתיב שמוע אשמע, הוא, כי יש ג' תפלות ערבית שחרית מנחה⁴.

¹ [תרגום ללה"ק]: רבי יוסי פתח ואמר (לפרש מש"כ) תפלה לעני כי יצטוף ולפני יהוה ישפוף שיחו, (ואמר) האי קרא אוקמוה בכמה אתר (פסוק זה כבר פירשו חז"ל בכמה מדרשים), אלא (סוד הפסוק הוא), דוד מלכא אמר דא פד אסתפל וחקמא במלי דמסכנא (דוד המלך אמר מזמור זה כשהתבונן וראה בעצור ורוחק העני), ואסתפל ביה (והתבונן ולקח ראייה לעני מעצמו בראותו בצרת נפשו), פד הנה אזיל וערק מקמי חמוי אמר דא תפלה לעני (כשהיה הולך ובורח מפני חמוי שאול המלך שרצה להרגו והיה עני מדולדל אז אמר מזמור זה של תפלה לעני, ואמר) דא היא צלותא דבועי מסכנא קמי קדשא בריה הוא (זו היא תפלה שהעני מתפלל לפני הקב"ה, ואמר) ודא צלותא דאקדימת לכל צלותהון דעלמא (ותפלה זו היא מקדמת לעלות ולהתקבל לפני כל תפלות שבעולם).

² [תרגום ללה"ק]: תא חזי צלותא דכל בני נשא צלותא (כא וראה שתפלות כל בני אדם היא תפלה, ועכו"ז וצלותא דמסכנא איהי צלותא דקיימא קמיה דקדשא בריה הוא (אבל תפלת העני היא תפלה חשובה ממנה שעולה ועומדת לפני הקב"ה), ותבר תרעין ופתחין, ועאלת לאתקבלא קמיה (ושוברת שערים ופתחים ונכנסת להתקבל לפניו), הךא הוא דכתיב והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חונן אני, וכתיב שמע אשמע צעקתו.

³ בסמינן זה מבאר ה' שאלות בהוזהר, והם:

א) מה הטעם, דהוזהר מביא שני פסוקים, א) "והי' כי יצעק אלי ושמעתי", ב) "שמוע אשמע צעקתו"?

ב) דיוק בפסוקים גופא, בפסוק ראשון כתוב פעם אחת "ושמעתי", ובפסוק השני ב' פעמים "שמוע אשמע"?

ג) גם ביבואר סדר הפסוקים, דהוזהר מביא ראשון הפסוק "והי' כי יצעק אלי" שהוא פסוק כו, ואח"כ מביא הפסוק "שמוע אשמע" שהוא פסוק כב, ולמה משנה סדר הפסוקים?

ד) הוזהר מבאר מעלת תפילת העני ומביא ע"ז ב' פסוקים "הדא הוא דכתיב", וקשה, דפסוק כב בפשטות הכתובים, הוא בצעקת ותפלת "אלמנה ויתום", ולא ב"עני"?

ה) עפ"י המבואר בכתבי הרב המחבר, י"ל דיבואר למה דוקא "רבי יוסי" דרש האי דרשה? ויבואר בפנים.

⁴ ראה שיחות קודש תשל"ז, שיחה לש"פ וישלח, מובא בתורת מנחם – תפארת לוי יצחק בראשית סימן מט בתחילתו, וז"ל:

(בסדר היום שהלילה קודם ליום הוא מתחלה תפלת ערבית⁵ ואח"כ תפלות שחרית ומנחה. ומה גם בעני שהוא סיהרא⁶ מדת לילה מלכות⁷ מובן שקדים תפלת ערבית).

זהו, כי יצעק אלי ושמעתי הוא בתפלת ערבית, שמוע אשמע צעקתו, הוא בתפלות שחרית ומנחה, זהו הכפל דשמיעה, א' שמיעה דתפלת שחרית, וא' שמיעה דתפלת מנחה.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד קלז

* * *

ויש להוסיף ולבאר גם בנוגע לסדר הכתובים שכנגד תפלות אלו:
הזהר מקדים הפסוק "והי' כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני" לפני הפסוק "שמוע אשמע צעקתו" – היפך סדר הכתובים!

והביאור בזה – בפשטות – כיון שמביא ראי' בנוגע למעלה דתפלת העני, לכן מקדים הפסוק "והי' כי יצעק אלי" שבו מדובר אודות צעקת העני, משא"כ הפסוק "שמוע אשמע צעקתו" שאינו קאי ב"עני", כי אם ב"אלמנה ויתום" ("כל אלמנה ויתום לא תענון . . כי אם צעק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו"), שנפשם שפלה . . ורוחם נמוכה" (רמב"ם הל' דעות פ"ו ה"י) – בדוגמת העני.

ויש להוסיף ביאור בטעם הבאת הפסוק "שמוע אשמע צעקתו" כאן, בנוגע למעלה דתפלת העני⁸:

המעלה המיוחדת דתפלת העני (שאודותי' מדובר בזהר כאן) היא – "תבר תרעין ופתחין", גם כאשר ישנו מצב של נעילת השערים ח"ו. ונמצא, שפתיחת השערים שע"י תפלת העני – פועלת שיתקבלו גם שאר התפלות, מכיון שכבר נפתחו השערים ע"י תפלת העני.

וענין זה מרומז בהוספת הפסוק "שמוע אשמע צעקתו", אף שאינו קאי בתפלת העני – להורות שתפלת העני פועלת גם בנוגע לשאר תפלות.⁹

ויש לומר, שכן הוא גם בנוגע לג' התפלות: תפלת ערבית היא בדוגמת תפלת העני – "עני בדעת" (ראה כתובות סח, סע"א. נדרים מא, רע"א. זח"ג

אודות השייכות דג' התפלות ערבית שחרית מנחה (ובסדר זה דוקא) לכאן – יש לומר: דרשתו של ר' יוסי היא – על הפסוק (וישלח לב, י) "ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם ואלקי אבי יצחק".

והנה, ג' התפלות נתקנו ע"י האבות: אברהם תיקן תפלת שחרית, יצחק – תפלת מנחה, ויעקב – תפלת ערבית (ברכות כו, ב).

ומכיון שבפסוק נאמר "ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם ואלקי אבי יצחק" – לכן, הסדר הוא ערבית (יעקב) שחרית (אברהם) ומנחה (יצחק). ע"ש.

⁵ ראה לקוטי שיחות חלק לה עמוד 125 ואילך.

⁶ הרי "סיהרא – הלבנה – לית לה מגרמה כלום" (זח"א לג, ב. ח"ב רטו, א. ועוד), וכל האור שלה – שמאירה בלילה – היא מקבלת מהשמש, כדוגמת העני שצריך לקבל צדקה וכו'. (וראה ספר הערכים – חב"ד ח"ג) ערך אור הלבנה ס"ב סק"א. וש"נ).

⁷ ומה גם בעני . . מלכות: אולי יש לומר דבזה מבואר (שאלה ה') למה דוקא רבי יוסי פתח, דרבי יוסי בחי' מלכות. ראה הביאור – לעיל סימן מח הערה 44.

⁸ להעיר מהמבואר בוח"ב (פו, ב) אודות מעלת תפלת העני, ושם הובא הפסוק "ושמעתי כי חנון אני" בלבד.

⁹ משא"כ בוח"ב שם, שאינו קאי במעלה הפרטית דפתיחת השערים.

רעג, ריש ע"ב), להיותה בהתחלת סדר היום, התחלת העבודה; ולכן יש בה העילווי דתפלת העני שע"ז נעשית פתיחת השערים – גם בנוגע לתפלות שחרית ומנחה שלאחריו.

**משיחת ש"פ וישלח תשל"ז,
תורת מנחם – תפארת לוי יצחק בראשית סימן מט**

שמות כג, כ – הנה אנוכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכינותי
 כא – השמר מפניו ושמע בקולו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו

ק י ג

רמז בפ' "השמר מפניו" (מהפנימיות) "אל תמר בו", עפ"י מ"ש האריז"ל "מטטרו"ן אותיות טט – הפנימית הוא ה"שמי בקרבו", ואותיות "מרו"ן הוא ההיצוניות וכו'
 כי שמי בקרבו. מחובר לראש המקרא, השמר מפניו כי שמי משותף בו. ורבותינו אמרו (סנהדרין לח, ב) זה מטטרו"ן ששמו כשם רבו. מטטרו"ן בגימטריא שדי.
 רש"י

ו"ק שביצירה שית יומין¹ דחול, שבהם הוא העבודה הוא בחי² מט"ט, מטטרו"ן שר הפנים³ עם הכולל גי' ששת במכוון,
 אותיות ט"ט⁴ דמט"ט הוא טוב. ואותיות מרון דמט"ט הוא הקליפה הסובבת את הטוב, שאותה צריך להשליך וכמ"ש בלקוטי תורה להאריז"ל

¹ שית יומין דחול . . בחי' מט"ט: ראה אור התורה בהעלותך (במדבר כרך ב') עמוד שצט וז"ל: והענין הוא דכתיב נער הייתי גם זקנתי כו' ואריז"ל שרו של עולם אמרו בחי' מט"ט ו"ק דיצירה האור שבא בבחי' ההמשכה לעולמות עד עולם העשי' כו', שבחול הוא בבחי' נער בבחי' הקטנות, ובשבת ויו"ט בא לבחי' זקנה שהוא בתכלית הגדלות, וכמו ההפרש בין נער לזקן שכל הכחות נפשי' שיש בזקן ישנם בנער רק שבנער המה בתכלי' הקטנות ובזקן המה בתכלית הגדלות, ונער זה דמט"ט ו"ק דיצי' בחול נמשך בבחי' הקטנות דששת ימי החול (וכנ"ל במה שנק' וי"ו זעירא בחי' דל כו') ובשבת ויו"ט עולה למע' בבחי' זקנה בבחי' עתיקא כנ"ל שאז הע"ס המה בתכלית הגידול. עיי"ש.

² ו"ק שביצירה . . מט"ט: ראה ספר המאמרים ה'תרנ"ט [הוצאת ה'תשע"א] עמוד עה וז"ל: מ"ש בזח"א דיצ"ה ע"ב, ע"פ אי לך ארץ שמלכך נער*, דקאי על מ"ש (תהלים לו, כה) נער הייתי גם זקנתי, דשרו של עולם אמרו (יבמות טז, ב ובתוס' שם), והיינו מט"ט, וענין אי לך ארץ הוא לפי שמוזה נמשך יניקת החיצונים. ולכאורה אינו מובן, דמאחר שהוא מט"ט מלאך עליון, א"כ אמאי נמשך יניקת החיצונים משם. ולפי הנ"ל אתי שפיר, כי פי' נער הוא אנפי זוטרי (ראה זח"ג ריו, ב. חגיגה יג, ב), והו"ע המיעוט, שנתמעט האור והחיות בבחי' קטנות מאד, וכמו ההפרש בין שכל של הנער לגבי אדם הגדול, וכך מדות ו"ק דיצירה לגבי מדות דאצילות הוא כמו הנער לגבי אדם הגדול, ויותר מזה ריחוק הערך כו'. ולכך נקרא מט"ט הדיוט, כמ"ש בזהר הדיוט איהו לגבי מארי כו', ומבואר במ"א דענין הדיוט הוא שנתמצצם האור מאד, עד שאינו מאיר רק הארה חיצונית לבר כו', וע"כ מחמת מיעוט האור כ"כ, ויכלו גם החיצונים לקבל יניקה משם כו'. עיי"ש.

(* מובא לקמן סי' קטו הערה 32.)

³ מטטרו"ן (בגי' 314) + ש"ר (500) + הפני"ם (185) + הכולל (1) = 1000. וכן שש"ת בגי' 1000. ובענין מט"ט – ראה תורת מנחם – התועדויות חלק לח (תשכ"ד כרך א') ע' 129. אור התורה חנוכה (בראשית כרך ב') שב, ב. ועוד. ראה גם לעיל סי' קג. לקמן סי' קיד. קטו. קטז.

⁴ מבאר ומרמז, דבשם "מטטרו"ן, האותיות "טט" הוא מצד הקדושה, והאותיות "מרון" – מצד הקליפה, ורומזם בזה.

פ' עקב⁵ בפסוק ארץ חטה כו' בענין רמון בענין מה שרב מאיר⁶ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק ע"ש, שמתחלה קודם שנזרקה והושלכה שלא נתגלה התוכיות דהיינו בחי' ט"ט דמט"ט, הי' בחי' ט"ט דהיינו התוכיות, בבחי' גלות בהקליפה.

ובאמת הפנימיות דמט"ט ט"ט⁷, מספר⁸ ח"י, הוא בחי' יסוד⁹ בחי' אות ברית קדש, וכמ"ש השמר מפניו כו' אל תמר בו כי שמי שקרבו שהוא שם שד"י¹⁰ דיסוד.

וזהו השמר מפניו, מפניו דוקא דהיינו מבחי' הפנימיות שבו בחי' ט"ט דמט"ט שהם בפנימיות התיבה, אל תמר¹¹ בו, היינו שלא תחליף ותמיר הפנימיות בהחיצוניות, באותיות מרו"ן¹², ליקח את החיצוניות ח"ו, וזהו אל תמר מלשון מרון.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד קכב

⁵ וז"ל: כשתסיר ממטטרו"ן ט"ט גי' ח"י, נשאר רמון, כי ט"ט באמצע מטטרו"ן הוא ותוכיות הרמון, כי מי מימין ורו"ן משמאל והם סוד הקליפה הנק' רמון ובתוכם ח"י ט"ט ואכל וחי לעולם, וכן (חגיגה טו, ב) ר"מ תוכו אכל וקליפתו זרק ובחיות אין אחיזה לחיצונים אבל בלבוש והוא הרמון יש להם אחיזה עי"ש.

ראה אור התורה בראשית תפג, ב. דרושים לשבועות (במדרש כרך א) עמוד קכא ואילך. ספר המאמרים פ"ת עמוד כא. לעיל סימן קג. לקמן סימן קיד. קטו.

⁶ ראה חגיגה טו, ב – בקשר עם המותר ללמוד התורה מ"אחר" (ועי' חדא"ג למהרש"א כאן) – "רבי מאיר רמון מצא, תוכו אכל וקליפתו זרק". ראה הערה 11.

⁷ ט"ט מספר ח"י: ראה גם לקוטי תורה פרשת בלק עא, א.

⁸ מספר ח"י: ראה גם לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד כה וז"ל: חי הוא בחי' יסוד הנק' אבר חי וכו' ע"ש. ובמאורי אור ערך אות ח' סעיף כד וז"ל: חי הוא יסוד, ונק' יסוד חי, בעת הזווג נעשה מאבר מת, חי. עי"ש. ועי' ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג' סי' נא הערה 3. קסת הערה 24.

⁹ הקדמת הזהר – פתח אליהו (וי, א): "יסוד סיומא דגופא אות ברית קודש".

¹⁰ שד"י דיוט: ראה ספר המאמרים ה'תרג"ט (הוצאת תשע"א) ע' קיד וז"ל: מלאך מט"ט, נקרא נעלא דשכינתא*, וכמו הנעל שחופה על הרגל, כמור"כ בחי' מלאך מט"ט הוא חופה ומסתיר על בחי' מלכות דאצילות, עד שיוכל להיות ההתהוות בבחי' יש וגבול כו'. וי"ל דזהו מה שפי' רש"י פ' משפטים ע"פ כי שמי בקרבו, ששמו כשם רבו, דמט"ט גימ' שדי, כי ההגבלה של העולמות יהיו בבחי' גבול, זהו משם שדי, וכמ"ש במד"ר (לך לך פמ"ו, ג) אני הוא שאמרת לי לעולמי די, והיינו ע"י מט"ט. ולכן מט"ט גימט' שדי, שע"י נתהוו העולמות בבחי' יש וגבול ממש כו'. עי"ש.

* ראה תקו"ז תכ"א (סא, א). פרדס שער טז (שער אבי"ע) פ"ד. עמק המלך שער טז (שער רישא דז"א) פי"א (קכט, סע"ג). רמ"ז לזח"ג קפ, א. לקו"ת שה"ש מג, ג ואל"ף (הובא בספר המאמרים ה'תרג"ט ע' קיט). אור התורה שה"ש ח"ב ע' תקעה ואילך. ח"ג ע' תתקעג ואילך.

¹¹ מרמז שני פרטים בתיבת "תמר":

א) ב"תוכן" תיבת "תמר" – מלשון "תמורה" – שלא יוחלף הפנימיות בחיצוניות.

ב) ב"אותיות" "תמר" שהוא דומה לאותיות "מרון" – החיצוניות וז"ל.

¹² ראה לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר שמות-דברים ע' תיח וז"ל: תיבת רמון רמוז על גבורות ודינים, ר' [בגימטריא] אלקים ברבוע, מו"ן הוא "א"ל אדנ"י" [בגימטריא 96], שכל זה הוא גבורות ודינים. עי"ש. ראה הביאור לקמן סי' קטו.

וראה ביאורי הזהר להצמח צדק ח"א עמוד י-יא, ביאור החילוק בין מלאכים שסופם שם "אל" – שהם מבחי' אצילות, ובין מלאכים שסופם "רו"ן" – מבחי' בי"ע, ע"ש.

יו"ל בהשתדלות
וועד תלמידי התמימים העולמי